



DET KONGELEGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 115

(2001-2002)

Om lov om endringer i inkassolova

*Tilråding frå Justis- og politidepartementet av 13. september
2002, godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Bondevik II)*

1 Hovudinnhaldet i proposisjonen

Justisdepartementet gjer i proposisjonen framlegg om endringar i inkassolova (lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav) for å betre skyldnaren si stilling og å motverke uheldig inkasso. Departementet foreslår å innføre reglar om klagenemnd for inkassosaker. Forslaget byggjer på at ei klagenemnd vert oppretta gjennom privat initiativ, men at ho kan få offentleg godkjenning. Ei slik godkjenning har etter forslaget visse rettsverknader, t.d. at ei sak som har vore realitetshandsama i nemnda, kan bringast direkte inn for tingretten. Ifølgje framlegget kan Kredittilsynet krevje at alle inkassoforetak sluttar seg til ei nemndsordning. Etter departementet sitt syn er ein slik regel nødvendig for å sikre at nemndssystemet blir effektivt, og for å oppnå ei rettferdig fordeling av kostnadene ved å drive ei nemnd.

Justisdepartementet gjer også framlegg om å styrke sanksjonsmidla ved brot på reglane i inkassolova. For det første vert det foreslått at eit inkassoforetak kan påleggjast å betale klagenemnda sine kostnader dersom det ligg føre grove brot på kravet til god inkassoskikk. Dette ansvaret kjem i tillegg til ei eventuell »abonnementsavgift» som alle inkassoforetaka som er tilknytta nemndsordninga, må betale. For det andre går departementet inn for at klagenemndene kan oversende avgjerdene sine til Kredittilsynet, anten rutinemessig eller ut frå eit særskilt utval. Kredittilsynet kan på basis av dette vurdere om det er grunnlag for å setje i verk sanksjonar.

Departementet drøftar om det bør innførast eit krav om samtykke frå låntakaren ved overføring av fordringar mellom finansinstitusjonar. I dag gjeld eit slikt krav berre når lånefordingar vert overdregne til andre enn finansinstitusjonar eller liknande institusjonar, jf. lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 45 første ledd. Departementet konkluderer med at samtykkekravet ikkje bør utvidast, og gjer såleis ikkje framlegg til lovendringar på dette punktet. I proposisjonen drøftar departementet også om det bør innførast ein regel som pålegg långivaren å opplyse skyldnaren om gjeldsordningslova ved overdraging av visse fordringar. Heller ikkje på dette punktet foreslår departementet lovendringar.

2 Bakgrunnen for lovframlegget og høyringa

I Ot.prp. nr. 26 (2000-2001) gjorde Justisdepartementet framlegg om å innføre krav om inkassoløyve for verksemder som driv oppkjøp og inndriving av fordringar. Vidare vart det foreslått å stille krav om foretaksløyve i tillegg til personleg inkassoløyve for rett til å drive inkassoverksemd. Begge framlegga vart vedtekne ved lov 16. mars 2001 nr. 8, som vart sett i verk 1. januar 2002. I proposisjonen gjorde Justisdepartementet også framlegg om å utgreie andre tiltak for å betre skyldnaren si stilling i gjeldsforhold: klagenemnd for inkassosaker, reduksjon av inkassosalæra og opplysningsplikt om vilkåra for gjeldsordning. Justiskomiteen stilte seg positiv til at desse tiltaka vart nærmare utgreidd, og ba dessutan departementet vurdere om det er grunn til å styrke sanksjonsmidla mot brot på god inkassoskikk, jf. Innst. O. nr. 47 (2000-2001) s. 8 og 9. I tillegg gjorde Stortinget 27. februar 2001 følgjande vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere forslag om krav til samtykke i finansavtaleloven når forbrukerlån overdras til en annen finansinstitusjon.»

På denne bakgrunn sende Justisdepartementet 19. juni 2001 ut eit høyringsnotat med forslag til endringer i lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndriving av forfalte pengekrav (inkassoloven) og i forskrift 14. juli 1989 nr. 562 til inkassolova (inkassoforskriften). Høyringsfristen var 18. september 2001. Høyringsnotatet vart sendt til:

- Arbeids- og administrasjonsdepartementet
- Barne- og familiedepartementet
- Finansdepartementet
- Nærings- og handelsdepartementet
- Bankklagenemnda
- Creditreform Norge A/S
- Den Norske Advokatforening
- Den norske Dommerforening
- Finansforbundet
- Finansieringsselskapenes Forening
- Finansnæringens Hovedorganisasjon
- Forbrukarombodet
- Forbrukarrådet
- Forbrukartvistutvalet
- Gjeldsoffer-Alliansen
- Handels- og Servicenæringens hovedorganisasjon
- Juss-Buss
- Jusshjelpa i Nord-Norge
- Juridisk rådgivning for kvinner
- Konkurransetilsynet
- Kreditorforeningen i Oslo
- Kredittforetakenes Forening
- Kredittilsynet
- KredittPartner AS
- Landsorganisasjonen i Norge
- Norges Bank

- Norges Kommunalbank
- Norges Kreditorforbund
- Norske inkassobyråers Forening
- Norsk Oppgjørssentral
- Næringslivets Hovedorganisasjon
- Postbanken
- Sparebankforeningen i Norge
- Tvistemålsutvalet

Følgjande instansar har kome med merknader til høyringsnotatet:

- Barne- og familiedepartementet
- Nærings- og handelsdepartementet
- Den Norske Advokatforening
- Finansforbundet
- Finansieringsselskapenes Forening
- Finansnærings Hovedorganisasjon
- Forbrukarombodet
- Forbrukarrådet
- Gjeldsoffer-Alliansen
- Handels- og Servicenærings hovedorganisasjon
- Juss-Buss
- Kreditorforeningen i Oslo
- Kredittilsynet
- KredittPartner AS
- Landsorganisasjonen i Norge
- Norges Bank
- Norges Kreditorforbund
- Norske inkassobyråers Forening
- Næringslivets Hovedorganisasjon
- Sparebankforeningen i Norge

Inka Management og Regional støtte for behandling av gjeldsordningssaker var ikkje ført opp på høyringslista, men har likevel kome med merknader. *Finansnærings Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen* har utarbeidd ei felles høyringsfråsegn. Av høyringsinstansane har *Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Finansdepartementet, Juridisk rådgiving for kvinner, Norsk Oppgjørssentral, og Konkurransetilsynet* gitt uttrykk for at dei har ingen merknader.

Enkelte høyringsinstansar har teke opp spørsmål som ikkje var omtalt i høyringsnotatet. *Forbrukarrådet og Gjeldsoffer-Alliansen* har bede om at departementet på nytt vurderer om det bør innførast ein regel om forkjøpsrett for skyldnaren ved overdraging av mishaldne fordringar. Dette spørsmålet vart utførleg drøfta i Ot.prp. nr. 26 (2000-2001), men verken Regjeringa eller Stortinget gjekk inn for ein slik regel. Justisdepartementet kan ikkje sjå at det ligg føre nye moment som tilseier at dette spørsmålet no vert vurdert på nytt.

Barne- og familiedepartementet meiner ein bør vurdere å lovfeste ein betalingsfrist på minst 14 dagar ved utsending av faktura. *Forbrukarrådet* foreslår at det vert eit vilkår for å krevje purregebyr at fakturaen har ein betalingsfrist på minst 14 dagar etter at skyldnaren har motteke han. *Barne- og familiedepartementet* har også reist spørsmål om det er behov for ein frist for kreditor til å setje i verk inkassotiltak etter at inkassovarsel er sendt. *Forbrukarombo-*

de har bede Justisdepartementet om å sjå nærmare på dei enkelte fristane i inkassolova som regulerer framdrifta i inkassosaker. Justisdepartementet har ikkje hatt høve til å vurdere desse spørsmåla i denne omgong.

Eitt av framlegga i høyringsnotatet gjaldt reduksjon av det inkassosalæret ein kreditor kan krevje at skyldnaren dekkjer. Ein slik reduksjon vart gjennomført ved forskrift 1. februar 2002 nr. 9. Dette spørsmålet vert derfor ikkje nærmare omtalt i proposisjonen her.

3 Oppretting av klagenemnd for inkassosaker

3.1 Forslaget i høringsbrevet

I høringsbrevet vart følgjande skrive om oppretting av klagenemnd for inkassosaker:

« *2.1 Innledning*

I Ot.prp. nr. 26 (2000-2001) Om lov om endringer i inkassoloven uttalte Justisdepartementet at det vil være en stor fordel med en styrking av tilsynet med inkassobransjen, og at forholdene kan ligge til rette for å opprette en egen klagenemnd for inkassosaker, som et av flere tiltak for å bedre skyldnerens rettsstilling, jf. proposisjonen pkt. 6.2. Det ble uttalt at departementet tok sikte på å sende på høring et forslag om opprettelse av en slik nemnd, noe som følges opp med høringsnotatet her.

Det finnes i dag et tyvetalls nemnder og utvalg som på ulike områder behandler klagesaker i forbrukerforhold. Som eksempel kan nevnes Bankklagenemnda og Forbrukertvistutvalget. Hovedformålet med disse nemndene er å skaffe forbrukere en rimelig og enkel måte å løse tvister på. For de fleste forbrukere vil det normalt være svært kostbart å bringe en sak inn for de ordinære domstoler. Ofte vil tvistegjenstanden også ha en så lav verdi at en ordinær rettssak fremstår som unødvendig ressurskrevende. De forskjellige tvistenemndene vil normalt tilby vederlagsfri saksbehandling for forbrukeren. Det er normalt heller ikke nødvendig at denne er representert ved advokat. En annen fordel ved utenrettslig nemndsbehandling er at nemndene ofte besitter en særlig ekspertise innenfor sitt saksområde, og at nemndene kan utvikle en presedenspraksis som gir bedre forutberegnelighet på det aktuelle rettsområdet. Dette har vært tilfelle når det gjelder Bankklagenemnda, som i stor utstrekning har bidratt til å utvikle klarere normer innen finansavtaleretten. Et særskilt argument for å opprette en inkassoklagenemnd er at det i liten grad har vært ført offentlig tilsyn med at kravet til god inkassoskikk i inkassoloven § 8 blir overholdt. Forhåpentligvis kan opprettelse av en klagenemnd for inkassosaker bidra til at man får en mer effektiv håndhevelse av dette kravet.

De fleste av de tvistenemndene som finnes er stiftet gjennom avtaler mellom organisasjoner som representerer den aktuelle bransjen på den ene siden, og institusjoner eller organisasjoner som representerer forbrukerne på den andre siden, normalt Forbrukerrådet. Selv om nemndene formelt sett er private og avtalebaserte, er det for flere av dem gitt nærmere lovregler om nemndenes virksomhet og de avgjørelser som fattes, jf. f.eks. lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser (pakkereiseloven) kapittel 10 og lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) §§ 4 og 5.

Etter Justisdepartementets syn bør også en klagenemnd for inkassosaker opprettes gjennom en avtale mellom en eller flere organisasjoner som representerer inkassobransjen på den ene siden, og organisasjoner eller institusjoner som representerer skyldnerne på den andre siden. Justisdepartementet rettet derfor våren 2001 en forespørsel til Norske Inkassobyråers Forening om foreningen ønsker å delta i opprettelsen av en klagenemnd for inkassosaker. Norske Inkas-

sobyråers Forening (NIF) representerer ca. 80 prosent av foretakene i den norske inkassobransjen (90-95 prosent målt utfra omsetning), og er den eneste organisasjonen som representerer norske inkassoforetak. En tilsvarende forespørsel ble samtidig rettet til Forbrukerrådet. Begge parter stilte seg positive til tanken om opprettelse av en slik nemnd, og de er, etter det Justisdepartementet kjenner til, nå godt i gang med etableringen av en klagenemnd. Selv om en klagenemnd for inkassosaker vil bli opprettet gjennom privat initiativ, finner Justisdepartementet det hensiktsmessig at det gis enkelte lovbestemmelser som legger til rette for at nemnda kan fungere effektivt. Departementet foreslår derfor at det innføres et nytt kapittel VII i lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven) som omhandler tvisteløsning, samt at det gjøres endringer i inkassoloven §§ 5, 10 og 25.

2.2 Nærmere om lovforslaget

Departementet legger som nevnt til grunn at en klagenemnd for inkasso-saker opprettes gjennom privat initiativ. Dette kan i utgangspunktet skje uten at det foretas endringer i det gjeldende lovverket. Justisdepartementet foreslår imidlertid at nemnda kan gis offentlig godkjenning, og at dette skal ha enkelte lovbestemte virkninger. Det er for øvrig intet til hinder i lovutkastet for at det opprettes flere klagenemnder med statlig godkjenning dersom de aktuelle aktørene skulle finne det ønskelig. På dette tidspunkt er det imidlertid kun planer om å opprette én nemnd.

Når vi i det følgende redegjør for hvilke begrensninger og vilkår som skal gjelde for nemndas virksomhet, gjelder det nemnder som skal ha statlig godkjenning. Så lenge nemnda fungerer på privat basis uten statlig godkjenning, er virksomheten etter disse lovbestemmelsene ikke underlagt noen begrensninger og vilkår, jf. likevel forslaget om en ny bokstav f i inkassoloven § 10. Samtidig vil nemndas virksomhet da ikke utløse de rettsvirkninger som her er foreslått.

Etter forslag til ny § 21 a i inkassoloven kan nemnda behandle tvister om forpliktelser etter inkassoloven. I praksis vil tvistene antakelig særlig knytte seg til kravet til god inkassoskikk i inkassoloven § 8 og fastsettelse av inkassosalær og erstatning etter inkassoloven kapittel VI og forskrift 14. juli 1989 nr. 562 til inkassoloven (inkassoforskriften). Tvister om hovedkravet vil som sådanne falle utenfor nemndas kompetanseområde. Indirekte vil imidlertid tvistetemaet i enkelte tilfelle kunne gjelde spørsmålet om hvorvidt hovedkravet er berettiget. Det kan skje ved at det oppstår tvister i tilknytning til inkassoloven § 17 annet ledd som slår fast at kostnader i tilknytning til inndrivning ikke kan kreves erstattet dersom skyldneren hadde innsigelser mot hovedkravet som det var rimelig grunn til å få vurdert før inndrivningen ble satt i verk.

Det er forutsatt i forslaget til § 21 a at nemnda bare behandler tvister i forhold til foretak som driver inkassovirksomhet, jf. inkassoloven § 2. I tilfeller der fordringshaveren selv opptrer som inkassator vil saken som hovedregel ikke kunne bringes inn for klagenemnda fordi fordringshaveren da ikke regnes for å drive inkassovirksomhet i lovens forstand. Egeninkasso av oppkjøpte fordringer vil imidlertid regnes som inkassovirksomhet etter loven jf. inkassoloven § 2 første ledd annet punktum, og vil således kunne omfattes av en nemndsordning.

Lovforslaget omfatter i utgangspunktet tvister mellom alle skyldnere og foretak som driver inkassovirksomhet. Lovforslaget er med andre ord ikke begrenset til tvister i forbrukerforhold. Justisdepartementet ser i utgangspunktet ingen grunn til at ikke også næringsdri-

vende skal kunne oppnå nemndsbehandling med de rettsvirkninger som følger av loven, dersom de aktuelle parter ønsker det. Det kan vises til at Forsikringsskadenemnda også behandler saker fra næringsdrivende. I nemndsavtalen vil imidlertid partene kunne bestemme at nemnda skal ha en snevrere kompetanse enn det som følger av loven, f.eks. at den bare skal kunne behandle tvister i forbrukerforhold. I forbrukerforhold vil det for øvrig etter lovutkastet ikke være adgang for forbrukeren til på forhånd å fraskrive seg adgangen til nemndsbehandling, jf. utkast til ny § 21 a fjerde ledd i inkassoloven.

Justisdepartementet foreslår at bare skyldneren skal ha adgang til å bringe en tvist inn til behandling for nemnden. En skyldner kan kreve nemndsbehandling av enhver tvist hvor nemnda er kompetent, og der skyldneren har saklig interesse i å få nemndas uttalelse, jf. § 21 a tredje ledd. Det vil i utgangspunktet være opp til partene i nemndsavtalen å avgrense kompetansen gjennom avtalen. Det kan imidlertid føres en offentlig kontroll med om kompetansebegrensningen er saklig og ellers akseptabel gjennom Kongens godkjennelsesadgang etter § 21 a annet ledd.

Etter forslaget til § 21 b i inkassoloven kan en tvist ikke bringes inn til behandling ved de alminnelige domstolene så lenge den er til behandling i nemnda. Samme løsning gjelder for de eksisterende lovbestemte nemndsordningene. Saken vil anses for å være under behandling i nemnda fra begjæring om klagebehandling fra skyldneren har kommet inn til nemnda og fram til saken er avsluttet ved at nemnda avgir en uttalelse eller avviser saken. Denne bestemmelsen er ikke til hinder for at det underliggende hovedkravet i inkassosaken tas til behandling ved de ordinære domstoler mens inkassorettslige tvister som har oppstått i forbindelse med inndrivningen av hovedkravet, er til behandling i klagenemnda. Men domstolen vil i denne tiden ikke kunne behandle de spørsmålene som nemnda behandler, f.eks. om inkassosalæret er riktig beregnet.

Justisdepartementet foreslår at en sak som nemnda har realitetsbehandlet, bør kunne bringes direkte inn for herreds- eller byrett, jf. utkastet til ny inkassoloven § 21 b annet ledd. Etter departementets syn fremstår forlikrådsbehandling som unødvendig i disse tilfellene.

Justisdepartementet har vurdert om en klagenemnd også bør kunne fatte rettskraftige og tvangskraftige avgjørelser på samme måte som ordinære domstoler, men har kommet til at det foreløpig ikke bør åpnes for det. I dag er det bare én bestemmelse i lovverket som gir anledning til å opprette private tvistenemnder som kan fatte rettskraftige avgjørelser, nemlig lov 25. august 1995 nr. 57 om pakkereiser (pakkereiseloven) § 10-5. Denne adgangen er imidlertid ikke benyttet ennå. Justisdepartementet vil på dette tidspunktet ikke avvise tanken om at en inkassoklagenemnd eller andre tvisteløsningsnemnder bør kunne fatte rettskraftige avgjørelser. Spørsmålet om slike nemnder bør kunne fatte rettskraftige avgjørelser reiser imidlertid en rekke kompliserte og prinsipielle problemstillinger som vi finner det mest naturlig å utskyte til en senere mer generell behandling, f.eks. som ledd i den pågående reform av sivilprosessen. Vi viser i denne sammenhengen til de innvendinger som ble reist da det tilsvarende spørsmålet ble vurdert for tvister etter finansavtaleloven, jf. Ot. prp. nr. 41 (1998-99) Om lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) s. 88-89. En følge av å innføre rettskraft for nemndsavgjørelser, vil være at et inkassobyrå blir henvist til å bringe saken inn for retten dersom det ikke vil rette seg etter en nemndsavgjørelse. Dette kan ha uheldige sider. Innbringelse for retten kan lede til at forbrukeren pådrar seg et ansvar for

egne sakskostnader i tilfeller der han eller hun ikke får fullt medhold i rettsavgjørelsen. Vi bemerker også at selv om de tvisteløsningsnemnder som eksisterer i dag bare avgir rådgivende uttalelser, er det vårt inntrykk at avgjørelsene stort sett blir fulgt i praksis. Vi mottar gjerne høringsinstansenes syn på om en klagenemnd for inkassosaker bør kunne fatte rettskraftige avgjørelser.

Det følger av foreldelsesloven § 16 nr. 2 at foreldelse avbrytes dersom en tvist om et krav bringes inn for en klage- eller reklamasjonsnemnd som er opprettet av skyldneren eller en bransjeorganisasjon han er tilsluttet eller under deres medvirkning. Det samme gjelder hvis vedtektene for nemnda er offentlig godkjent etter særskilt lovbestemmelse, eller hvis skyldneren godtar at en tvist om kravet bringes inn for en opprettet klage- eller reklamasjonsnemnd. Regelen innebærer at dersom det opprettes en klagenemnd som beskrevet i høringsnotatet her, vil fristen for foreldelse av kravet på inkassoomkostninger avbrytes når tvisten om kravet bringes inn for klagenemnda.

I forslag til ny § 21 c i inkassoloven er det gitt hjemmel for at Kongen i forskrift kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av reglene i kapitlet om nemndsordning.

Departementet foreslår at det som vilkår for å gi inkassobevilling, kan stilles krav om at foretaket slutter seg til en nemndsordning, jf. utkast til nytt femte ledd i inkassoloven § 5. En slik regel vil være nødvendig for å motvirke at selskaper som ikke er representert av en bransjeorganisasjon, faller utenfor nemndssystemet. Det er lite heldig om skyldnerens adgang til nemndsbehandling avhenger av om det aktuelle inkassoforetaket er organisert og dermed tilknyttet en nemndsordning. At nemndsordningen ikke omfatter den uorganiserte del av bransjen, kan også medføre et uheldig incitament for inkassoforetak til å melde seg ut av bransjeorganisasjoner. Etter utkastet § 5 femte ledd annet punktum vil Kredittilsynet også kunne stille vilkår om at foretak som allerede er meddelt inkassobevilling, skal tilknyttes en nemndsordning. Unnlattelse av å oppfylle et slikt pålegg, vil kunne medføre bortfall av inkassobevilling, jf. forslag til ny bokstav c i inkassoloven § 25. En forutsetning for at uorganiserte inkassoforetak skal kunne pålegges å slutte seg til en nemndsordning, vil være at disse gis adgang til å tiltre nemndsavtalen av de eksisterende parter i nemndsavtalen.

Departementet antar at det derfor kan være aktuelt å stille som forutsetning for statlig godkjenning av nemndsavtalen at denne også gir adgang for uorganiserte inkassobyråer til å slutte seg til avtalen. Nemnda vil i slike tilfeller kunne kreve vederlag fra foretaket for de kostnader det medfører at foretaket er tilsluttet, på linje med det øvrige foretak betaler.

En forutsetning for at en tvistenemnd for inkassosaker kan fungere i praksis er at skyldnere er kjent med adgangen til å bringe saker inn til behandling i nemnda. Justisdepartementet foreslår derfor at en betalingsoppfordring skal inneholde opplysninger om skyldnerens eventuelle adgang til å bringe saken inn for nemndsbehandling, jf. utkast til ny bokstav f i § 10 første ledd.»

3.2 Høringsfråsegnene

Alle høringsinstansane med unntak av KredittPartner AS støttar framlegget om å opprette ei klagenemnd for inkassosaker langs dei hovudlinjene Justisdepartementet drog opp i høringsbrevet. *KredittPartner AS*uttaler:

«I utgangspunktet mener KredittPartner AS at det er lite behov for opprettelse av klagenemnd da vi mener at skyldners interesser er tilstrekkelig ivaretatt innen det eksisterende lovverket.

Vi kan imidlertid se en fordel for inkassobransjen med dette. I KredittPartner AS mottar vi i løpet av året et antall henvendelser fra Forbrukerkontorene med ulike vinklinger, en slik nemnd ville i større grad kunne «sile» henvendelsene og spare oss for noe arbeid. Det er en kjensgjerning at dette er henvendelser som hovedsakelig er ført videre som et resultat av manglende kompetanse hos Forbrukerkontorene. Vi tror imidlertid ikke at intensjonen med nemnden er å spare inkassobransjen for arbeid.

Fordelen med opprettelse av en slik nemnd er at om kompetansenivået holdes på et rimelig høyt nivå vil vi unngå udokumenterte utspill som i disse tider kommer fra Forbrukerrådet.»

Norske Inkassobyråers Forening og Forbrukerrådet planlegg å opprette ei klagenemnd for inkassosaker. Det er noko uklart når dette vil skje, men departementet har grunn til å tru at det vert oppretta ei slik nemnd. Spørsmålet her er om denne og eventuelle andre slike nemnder bør lovregulerast.

Norske Inkassobyråers Forening uttaler om dette:

«NIF stiller seg positiv til opprettelse og etablering av en inkassoklagenemnd. Inkassoklagenemnden er tenkt opprettet på privat initiativ i samarbeid med Forbrukerrådet. Høringen gjelder Justisdepartementets forslag til lovregulering av en slik nemndsordning.

NIF støtter forslaget om offentlig godkjenning slik departementet foreslår på side 3 i høringen. En slik godkjenning vil gi nemnda autoritet. Klage til nemnda vil dessuten med hjemmel i foreldelsesloven § 16 annet ledd i.f. være fristavbrytende for løpende foreldelsesfrister.»

Kredittilsynet har m.a. følgjande merknader til spørsmålet om det bør opprettast ei inkassoklagenemnd:

«Kredittilsynet er positiv til opprettelse av en klagenemnd for inkassosaker.

I Justisdepartementets høringsbrev er det sagt at et særskilt argument for å opprette en slik nemnd, er at det i liten grad har vært ført offentlig tilsyn med at kravene til god inkassoskikk i inkassoloven § 8 blir overholdt. Kredittilsynet vil i denne forbindelse bemerke at det føres offentlig tilsyn med inkassoforetakenes overholdelse av de rammebetingelser som er gitt for virksomheten. Kredittilsynet er ikke et klageorgan i forhold til tvister av privatrettslig art mellom foretak og skyldnere, og behandler slike enkeltsaker kun i tilsynsmessig sammenheng. Kredittilsynets oppgave er etter kredittilsynsloven § 3 å se til at de institusjoner det har tilsyn med virker på hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lover og forskrifter samt i samsvar med den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse. Det ligger utenfor Kredittilsynets oppgaver å avgjøre tvister med enkeltpersoner, selv om uttalelser eller avgjørelser basert på at et foretak har overtrådt § 8 om god inkassoskikk vil kunne ha relevans for slike tvister. Dette er situasjonen på alle Kredittilsynets områder. Kredittilsynet er enig i at det bl.a. på denne bakgrunn er et behov for et klageorgan som kan behandle privatrettslige konflikter, i første rekke konflikter mellom skyldnere og inkassoforetak. Dette vil ligge utenfor det ansvarsområdet som dekkes av Kredittilsynets mandat.»

Forbrukerrådet også positiv til ei ordning med ei offentlig godkjent inkassoklagenemnd:

«Forbrukerrådet stiller seg positive til forslaget om en ordning med offentlig godkjennelse av nemnda. En offentlig godkjennelse av nemnda er også noe partene vil søke å oppnå.

(...)

Forbrukerrådet vil tilføye at vi opplever en sterk økning i antall henvendelser angående inkassosaker, og inkasso er i dag et av de områdene hvor vi får flest henvendelser. Forbrukerrådet mener derfor at behovet for en klagenemnd er stort. En offentlig godkjennelse av nemnda mener vi også er viktig idet det vil styrke nemndas autoritet og således antagelig øke andelen vedtak som blir etterlevet. Det er i den forbindelse grunn til å påpeke at partene i avtalen er enige om at bevillingshaver som ikke etterlever nemndsvedtak skal rapporteres til Kredittilsynet.»

Forbrukerrådet vidare positiv til forslaget i høringsbrevet om å gi Kredittilsynet høve til å stille nemndstilknytning som vilkår for inkassoløype:

«Forbrukerrådet ser det som svært positivt dersom det blir stilt som vilkår for inkassobevilling at inkassoforetaket slutter seg til en nemndsordning. Vi kan opplyse at Norske Inkassobyråers Forening og Forbrukerrådet søker å gjøre klagenemnda åpen for alle som driver inkassovirksomhet på inkassobevilling slik at det blir mulig å stille et slikt vilkår for bevillingen.

Forbrukerrådet er derfor positive til en ny § 5, fjerde ledd i inkassoloven slik departementet foreslår. Vi ser dette vilkåret for bevilling som svært viktig idet det ellers kunne blitt et lite ønskelig konkurransefortrinn for de foretak som ikke var med i noen nemndsordning. Det er derfor også viktig at vilkåret om å tilslutte seg en nemndsordning også blir stilt til de som allerede har inkassobevilling, og at bevillingen kan inndras dersom inkassoforetaket ikke oppfyller vilkåret, jf. forslaget til ny § 25, bokstav C. Forbrukerrådet regner med at dette er en hjemmel som Kredittilsynet vil benytte slik at klagenemnden blir et effektivt organ.»

Norske Inkassobyråers Forening undertreker kor viktig det er at alle inkassoforetak vert tilknytta ei nemndsordning:

«NIF støtter departementets forslag om at det stilles vilkår om nemndstilslutning for å tildele inkassobevilling samt pålegg om at eksisterende inkassoforetak tilknyttes nemndsordningen. Dette vil sikre skyldneren mot at adgangen til nemndbehandling avskjæres som følge av manglende frivillig nemndstilslutning fra inkassoforetaket.»

Også *Gjeldsoffer-Alliansen* legg stor vekt på at det bør vere eit vilkår for inkassoløype at inkassobyrådet deltek i nemndsordninga:

«GOA ser det helt nødvendig at det blir et vilkår for inkassobevilling at inkassobyrådet deltar i nemndsordningen. Vi vil anse hele ordningen som bortkastet dersom deltagelse i nemnda blir frivillig.»

Kredittilsynet går i si høringsfasegn nærmare inn på praktiseringa av eit krav om nemndstilknytning som vilkår for inkassoløype:

«Det åpnes for at klagenemnder skal kunne søke offentlig godkjenning. Kredittilsynet antar at man i praksis vil se dette som en forutset-

ning for bruk av bestemmelsen om at tilslutning til en nemndsordning skal være et vilkår for tildeling av inkassobevilling.

Justisdepartementet foreslår at det som vilkår for tildeling av inkassobevilling kan stilles krav om at foretaket slutter seg til en nemndsordning. Det er foreslått tilføyd et fjerde ledd til inkassoloven § 5 som sier at «Kredittilsynet kan som vilkår for inkassobevilling stille krav om at foretaket slutter seg til en nemndsordning som nevnt i § 21 a». Kredittilsynet forutsetter at kravet om tilslutning til klagenemnd i praksis kun vil stilles dersom nemnda har offentlig godkjenning, og at alle foretak som driver inkassovirksomhet har anledning til å slutte seg til ordningen på like vilkår. I en slik situasjon vil Kredittilsynet ta sikte på å stille som vilkår for tildeling av foretaksbevilling at foretaket slutter seg til en nemndsordning.

Et alternativ til å gi Kredittilsynet anledning til å stille vilkår om nemndstilslutning, kunne være å ta et krav om medlemskap i klagenemnd inn i lovteksten som et vilkår for inkassobevilling, slik at vilkåret ikke skal stilles av Kredittilsynet i det enkelte tilfellet. En slik løsning vil imidlertid reise spørsmål om forvaltningens eventuelle ansvar for opprettelse av slik nemnd og andre spørsmål når det gjelder regulering av nemndas virksomhet enn det som ligger i lovforslaget.

Unnlattelse av å følge et vilkår om tilslutning til en nemndsordning fører etter endringsforslag til § 25 til at inkassobevillingen kan inndras.»

I høringsbrevet er det gitt uttrykk for at klagenemnda berre bør gjelde i høve til foretak som driv inkassoverksemd. *Kredittilsynet* har følgjande kommentar til dette:

«Det heter i høringsnotatet at «[d]et er forutsatt i lovforslaget til § 21 at nemnda bare behandler tvister i forhold til foretak som driver inkassovirksomhet, jf. inkassoloven § 2. I tilfeller der fordringshaveren selv opptrer som inkassator vil saken som hovedregel ikke kunne bringes inn for klagenemnda, fordi fordringshaveren da ikke regnes for å drive inkassovirksomhet i lovens forstand. Egeninkasso av oppkjøpte forfalte fordringer vil imidlertid regnes som inkassovirksomhet etter loven, jf. inkassoloven § 2 første ledd annet punktum, og vil således omfattes av en nemndsordning.

For finansinstitusjoner vil dette bety at «inndrivningstvister» knyttet til lån finansinstitusjonen selv har ytt behandles i Bankklagenemnda, mens tvister knyttet til fordringer finansinstitusjonen måtte ha ervervet fra andre skal behandles i klagenemnda for inkassosaker.

Kredittilsynet reiser spørsmål ved om dette er et hensiktsmessig skille. Fordringene vil trolig bli håndtert i samme system i finansinstitusjonen, uavhengig av om kreditten/lånet opprinnelig er ytt av finansinstitusjonen selv eller om fordringen er ervervet. Spørsmålet anbefales løst i avtalen om/vedtektene til nemnda og fortrinnsvis etter samordning med Bankklagenemnda.»

Lovforslaget i høringsbrevet omfattar tvistar mellom alle skyldnarar og inkassoforetak. Forslaget er med andre ord ikkje avgrensa til tvistar i forbrukarforhold. *Kredittilsynet* støttar dette:

«Justisdepartementet foreslår at nemndas virkeområde skal omfatte alle skyldnere og inkassoforetak. Klageadgangen skal med andre ord ikke være begrenset til å gjelde forbrukere. Kredittilsynet er enig i dette, og påpeker at noe av intensjonen bak en eventuell opprettelse av klagenemnd etter departementets utsagn er en mer effektiv kontroll

med at god inkassoskikk overholdes. Kontrollen vil kunne bli mer helhetlig dersom alle skyldnere har klageadgang. Et skille mellom næringsdrivende og forbrukere vil i tillegg kunne skape urimelige forskjeller. Det vil finnes næringsdrivende skyldnere som er i tilnærmet samme stilling som en forbruker; for eksempel vil en drosjeeier eller en snekker som driver en enmannsbedrift, i de fleste tilfeller ikke være vesentlig annerledes stillet enn en forbruker/privatperson.»

I høyringsbrevet vart det teke til orde for at berre skyldnarane skal ha høve til å bringe saker inn for nemnda og at forbrukarar ikkje kan fraskrive seg denne retten på førehand. Høyringsinstansane synest å vere samde i dette. *Forbrukarombodet*uttaler:

«Forslaget om at det ikke skal være adgang for forbruker til på forhånd å fraskrive seg adgangen til nemndsbehandling anser jeg som helt nødvendig, idet man må kunne anta at det er nettopp firma som opererer i strid med inkassoloven som eventuelt ville innta en slik standard fraskrivelse i sin korrespondanse med skyldner.»

Kredittilsynet har følgjande kommentar til at det i høyringsbrevet vart foreslått å avgrense nemnda sin saklege kompetanse til tvistar om skyldnader etter inkassolova mellom skyldnarar og foretak som driv inkassoverksemd:

«Justisdepartementet forutsetter at nemndas virksomhet i hovedsak vil dreie seg om tvister vedrørende kravet til god inkassoskikk og tvister om fastsettelse av inkassosalær og erstatning. Det forutsettes at tvister om hovedkravet vil falle utenfor nemndas kompetanse. Kredittilsynet er enig i dette.»

Dei andre høyringsinstansane som har kommentert dette spørsmålet, har uttalt seg i same retning.

Eit særleg spørsmål er om krav som vert handsama av nemnda, ikkje skal kunne bringast inn for dei allmenne domstolane så lenge saka er til handsaming i nemnda (såkalt litispensens). *Forbrukerrådet* uttaler følgjande om litispensensspørsmålet:

«Forbrukerrådet stiller seg bak departementets synspunkter når det gjelder forslagene til ny § 21 b i inkassoloven. Forbrukerrådet mener en slik litispensensvirkning som det legges opp til i paragrafens første ledd er naturleg for en offentlig godkjent klagenemnd.»

Den Norske Advokatforening har eit anna syn på dette spørsmålet:

«Det en er noe skeptisk til er bestemmelsen i forslaget § 21b om at en tvist ikke kan bringes til behandling for de allminnelige domstoler så lenge den er til behandling i nemnda.

Dette er velbegrunnet så lenge tvisten utelukkende gjelder inkassosalæret, dog vil man i saker hvor hovedkravet bringes inn for domstolene fordi det er omtvistet ofte innta som en egen påstand at man skal tilkjennes erstatning for utenrettslig inkasso, herunder salær. Dersom fordringshaveren mener at innsigelsene enten er fremsatt for sent eller åpenbart grunnløse, jfr. inkassoloven § 17, 2. ledd, vil han etter nemndas forslag være tvunget til å få dette behandlet utenfor det sivile søksmål (inkassoklagenemnda).»

Justisdepartementet bad i høyringsbrevet om høyringsinstansane sitt syn på spørsmålet om nemnda bør kunne fatte rettskraftige avgjerder. *Norske Inkassobyråers Foreninger* tilhengar av å gi nemnda ein slik kompetanse:

«NIF er av den oppfatning at nemnda bør kunne fatte rettskraftige avgjørelser. Dette vil kunne styrke nemndas autoritet og sikre begge parter at nemndas avgjørelser blir respektert. I tillegg kommer prosessøkonomiske hensyn, i det avgjørelsen forutsetningsvis vil være nødvendig tvangsgrunnlag for senere tvangsinnfordring av eventuelle krav som omfattes av avgjørelsen. En rettskraftig avgjørelse i nemnda som gir kreditor medhold i krav på salær, bør ha en foreldelsesfrist på 10 år.»

Dei andre høyringsinstansane har ei meir avventande haldning til spørsmålet om rettskraft. Til dømes uttaler *Forbrukarombodet* dette:

«Når det gjelder spørsmålet om nemnda bør kunne fatte rettskraftige og tvangskraftige avgjørelser, ser jeg de problematiske sidene ved dette. Imidlertid er det usikkert hvilken autoritet nemndas avgjørelser vil få, og om de vil bli fulgt. Det synes derfor fornuftig å ta opp dette spørsmålet på nytt etter at man har skaffet noe erfaringsgrunnlag.»

Den Norske Advokatforening uttaler seg slik om rettskraftsspørsmålet:

«For øvrig menes som Departementet at det i hvert fall pr. i dag ikke er grunnlag for å la klagenemnda for inkassosaker fatte rettskraftige avgjørelser.

Igjen vises til ordningen som i dag fungerer for forsikring og bank, og det uheldige i at man ved innførelse av rettskraft kan tvinge saker inn for de ordinære domstoler med et uheldig resultat for skyldneren, særlig hva gjelder saksomkostninger.»

I høyringsbrevet foreslo departementet at saker som er handsama av ei klagenemnd, skal kunne først rett inn for tingretten utan handsaming i forliksrådet først. Ingen av høyringsinstansane har innvendingar mot dette forslaget. *Forbrukarrådets* fråsegn er dekkjande for haldninga i høyringsrunden:

«Videre er det også naturleg at en sak som har vært oppe i klagenemnda kan bringes direkte inn for herreds- og byrett. I de tilfeller hvor en av parten[e] ønsker å bringe en sak som har vært oppe for nemnda inn for domstolene vil det i de fleste tilfeller ikke være hensiktsmessig med en behandling i forliksrådet. De sakene som kommer inn for nemnda vil allerede være forsøkt løst i minnelighet. I tillegg er det lite sannsynlig at en av partene i forliksrådet vil godta en løsning som stiller han/henne dårligere enn det resultat saken har fått i nemnda.»

Alle høyringsinstansar som har uttalt seg, er samde om at ein klage til nemnda må føre til at foreldingsfristen vert avbroten. *Norske Inkassobyråers Forening* uttaler dette om foreldingssspørsmålet:

«Klage til nemnda bør under en hver omstendighet medføre avbrudd av foreldelse både av salærkravet og hovedkravet jfr. Foreldelsesloven § 16 nr 2 jfr § 22. I motsatt fall vil fordringshaver/inkassobyrået risikere å måtte bringe hovedkravet inn for rettsapparatet for å avbryte foreldelse, mens klagebehandlingen av salærkravet skjer i nemnda.»

Høyringsbrevet inneheldt framlegg om at inkassoverksemder skal ha opplysningsplikt om høvet til nemndshandsaming. Alle høyringsinstansane med

unntak av *Norske Inkassobyråers Forening* og *KredittPartner AS* stilte seg positive til dette. *Forbrukerrådet* uttrykte seg slik:

«En viktig forutsetning for at en klagenemnd for inkassosaker skal fungere hensiktsmessig er at forbrukerne får informasjon om nemndas eksistens og den klageadgangen som foreligger. Forbrukerrådet ser derfor positivt på forslaget om endring av inkassolovens § 10, annet ledd, som pålegger inkassoforetaket å opplyse om retten til å kreve nemndsbehandling på betalingsoppfordringen. Forbrukerrådet ser det, i likhet med departementet, som hensiktsmessig at opplysning om adgangen til nemndsbehandling blir tatt inn allerede på betalingsoppfordringen. Et krav om at en opplysningen skal inntas på betalingsoppfordringen vil slik vi ser det få den konsekvens at dersom et inkassoforetak ikke opplyser om dette vil de miste kravet på inkassosalær fra skyldneren jf. § 17, fjerde ledd. Det vil således ligge et sterkt incitament for inkassoforetaket i å etterleve pålegget.

Forbrukerrådet vil imidlertid påpeke faren for at en slik opplysning kan «drukne» sammen med de andre opplysningene som skal gis på betalingsoppfordringen. Vi foreslår derfor at departementet i forskrift fastsetter utformingen på opplysningen, og at denne gis en så nøytral og enkel form som mulig slik at omfanget av informasjon på betalingsoppfordringen ikke blir for stort.»

Norske Inkassobyråers Forening går imot å innføre ei opplysningsplikt:

«NIF støtter imidlertid ikke departementets forslag om at opplysning om nemndsbehandling bør inntas i betalingsoppfordringen. Gjeldende lovgivning pålegger allerede bransjen å gi relativt mye informasjon i betalingsoppfordringen jfr. inkassolovens § 10. Herunder pålegger loven inkassator i betalingsoppfordringen å opplyse skyldneren om at innsigelser rettes til byrået. De fleste eksisterende klagenemnder tar ikke en sak opp til behandling dersom klageren ikke først har tatt forholdet opp med motparten. Slik ønsker også NIF at inkassoklagenemnda skal fungere. NIF er av den oppfatning at innsigelser med hensyn til salærfastsettelse først bør rettes til inkassobyrået, for om mulig å løse tvisten her. NIF kan således ikke se at det er behov for eller ønskelig at det pålegges inkassator å opplyse om nemnda allerede i betalingsoppfordringen. Det må være en målsetning at flest mulig saker løses mellom skyldneren og byrået direkte. Dette vil kunne redusere antall klagesaker for nemnda. Inkassobyråene bør således pålegges en informasjonsplikt om nemndsbehandling der en tvist ikke løses i minnelighet. Informasjon om nemnda og dets virke vil uavhengig av dette bli distribuert gjennom Forbrukerrådet og internetsider tilhørende bransjens medlemmer og NIF sentralt.»

3.3 Departementets vurderingar

Justisdepartementet meiner at det bør opprettast ei klagenemnd for inkassosaker. Hovudformålet med ei slik nemnd vil vere å skaffe skyldnarane og inkassoforetaka ein rimeleg og enkel måte å løyse inkassotvistar på. Ei inkassoklagenemnd kan dessutan medverke til ei klargjering og presisering av inkassoretslege reglar. Slik departementet ser det, vil både inkassobransjen og skyldnarane vere tente med dette. Eit særskilt argument for å opprette ei inkassoklagenemnd er at det i liten mon er ført tilsyn med kravet til god inkas-

soskikk i inkassolova § 8. Opprettinga av ei inkassoklagenemnd kan gjere at ein får ei meir effektiv handheving av dette kravet.

Departementet føreset at ei klagenemnd vert oppretta gjennom privat initiativ, men at ho kan få offentleg godkjenning som har visse rettsverknader. Som nemnt i høyringsbrevet er ikkje lovframlegget til hinder for at det vert oppretta fleire nemnder med offentleg godkjenning.

For å gjere nemndssystemet effektivt, gjer Justisdepartementet framlegg om at Kredittilsynet kan krevje at inkassoforetaka sluttar seg til ei nemndsordning ved tildeling av inkassoløyve, og at foretak som allereie har løyve, gjer det same, jf. § 5 fjerde ledd i lovforslaget og grunngivinga i høyringsbrevet som er teken inn i punkt 3.1 ovanfor. Ein nødvendig konsekvens av dette er at nemndsavtalen må vere open for tilknytning også for inkassoforetak som ikkje er organiserte i ei bransjeforeining. For å få offentleg godkjenning av nemndsordninga, kan Kredittilsynet såleis stille krav om at ordninga er open for tilslutning også for uorganiserte inkassoverksemd.

Justisdepartementet foreslår at reglane om inkassoklagenemnd skal omfatte tvistar mellom alle skyldnarar og foretak som driv inkassoverksemd. Dette inneber for det første at lovframlegget ikkje er avgrensa til tvistar mellom forbrukarar og inkassoforetak. Justisdepartementet ser ikkje nokon grunn til at næringsdrivande ikkje skal kunne oppnå nemndshandsaming med dei verknadene som følgjer av lova dersom partane i nemndsavtalen ønskjer det. For det andre inneber forslaget at reglane ikkje berre vil gjelde for foretak som driv tradisjonell inkassoverksemd, men også for foretak som driv oppkjøp av forfalne pengekrav og eiga inndrivning av desse, jf. inkassolova § 2 første ledd andre punktum.

Dersom ein finansinstitusjon sjølv driv inn krava sine, vil reglane om inkassoklagenemnd omfatte tvistar knytt til inndrivning av krav som er kjøpt opp, medan dei ikkje vil gjelde for lån som finansinstitusjonen sjølv har ytt. *Kredittilsynet* har i si høyringsfråsegn sett spørsmålsteikn ved om dette er eit tenleg skilje, og tilrådd at spørsmålet vert løyst i vedtektene til klagenemnda. Justisdepartementet finn det naturleg at lovreglane om inkassoklagenemnd omfattar tvistar som knyter seg til «inkassovirksomhet», slik omgrepet er nytta i inkassolova. Tilfelle av eigeninkasso, som ikkje knyter seg til oppkjøpte krav, bør derfor ikkje falle inn under reglane.

Etter Justisdepartementet sitt syn bør berre skyldnarane kunne bringe saker inn for nemnda. Det synest å vere brei semje om dette blant høyringsinstansane. Justisdepartementet meiner dessutan at skyldnaren i forbrukarforhold ikkje bør ha høve til å fråskrive seg retten til nemndshandsaming på førehand, jf. utkast til ny § 22 tredje ledd. Grunngivinga er at ein forbrukar ikkje alltid vil vere i stand til å overskøde konsekvensane av å gi frå seg retten til nemndshandsaming før ein tvist har oppstått. Det er dessutan grunn til å tru at det i tilfelle ville vere dei meir useriøse aktørane i inkassobransjen som ville ha teke inn ei standard fråskrivning i korrespondansen med skyldnaren. Det er nettopp overfor desse klageretten er særleg verdifull, noko som tilseier at han ikkje bør kunne fråskrivast på førehand.

Den saklege kompetansen til nemnda er i lovutkastet avgrensa til tvistar mellom skyldnarar og inkassoforetak om skyldnader etter inkassolova, jf. forslaget til ny § 22 i inkassolova. I praksis vil dei fleste tvistane truleg knyte seg

til kravet til god inkassoskikk i inkassolova § 8 og fastsetjing av inndrivingskostnader etter inkassolova kapittel VI og forskrift 14. juli 1989 nr. 562 (inkassoforskriften). Tvistar om hovudkravet fell utanfor nemnda sin kompetanse. I tilknytning til inkassolova § 17 andre ledd kan det likevel verte nødvendig at nemnda prejudisielt tek stilling til innvendingar mot hovudkravet.

Etter departementet sitt syn bør nemndsmedlemmer og andre som utfører arbeid for nemnda, ha teieplikt etter inkassolova, jf. utkast til ny § 28 første ledd. Desse personane vil i mange tilfelle kunne få innsikt i skyldnaren sine økonomiske og personlege forhold. Utan ei føresegn om teieplikt er det fare for at enkelte skyldnarar hadde vegra seg for å bringe saker inn for nemnda. Ei føresegn om teieplikt inneber også eit vern for det inkassoforetaket som er klagt inn for nemnda, og for personar som er knytt til dette.

Eit særleg spørsmål er om ein tvist bør kunne handsamast av dei allmenne domstolane så lenge han er til handsaming i klagenemnda. Forslaget i høyringsbrevet gjekk ut på at ein tvist som er til handsaming i nemnda, ikkje skal kunne bringast inn for domstolane (såkalt litispensens). *Den Norske Advokatforening* har uttrykt skepsis til ein slik regel.

Justisdepartementet har etter ei nærmare vurdering kome til at det bør gjelde ein meir avgrensa litispensensregel enn den som var foreslått i høyringsbrevet. At ein tvist om inndrivingskostnader er brakt inn for inkassoklagenemnda, bør ikkje vere til hinder for at han vert handsama ved dei allmenne domstolane i samband med ei sak om hovudkravet. I motsett fall ville ein kravshavar vere tvungen til først å få dom for hovudkravet, for så deretter - når inkassoklagenemnda har kome med si fråsegn - å gå til særskilt sak for å skaffe seg tvangsgrunnlag for kravet på inndrivingskostnadene. Verken kravshavaren eller skyldnaren vil vere tent med at hovudkravet og kravet på inndrivingskostnader må handsamast i to separate saker for domstolane, særleg fordi dette inneber større sakskostnader og unødig tidsbruk i tilfelle der det er behov for å tvangsfullføre krava.

Det kan hevdast at kravshavaren kan velje å vente med å bringe hovudkravet inn for domstolane til fråsegna frå inkassoklagenemnda ligg føre, og at saka om inndrivingskostnader derfor bør vere litispensent så lenge ho er til handsaming i nemnda. Argumentet har avgrensa vekt. For det første kan det tenkjast at kravshavaren *må* bringe hovudkravet inn for ein domstol for å avbryte foreldingsfristen. For det andre kan det for kravshavaren vere langt viktigare å få dom for hovudkravet enn å få avgjort den inkassoretslege tvisten, t.d. fordi hovudkravet er monaleg større enn kravet på inndrivingskostnader. Det er då lite rimeleg om kravshavaren skal måtte vente til inkassoklagenemnda har kome med si fråsegn for å kunne få tvangsgrunnlag for hovudkravet og kravet på inndrivingskostnader i same dom.

Justisdepartementet vil presisere at utgangspunktet etter lovforslaget er at ein tvist som er til handsaming i inkassoklagenemnda, *ikkje* kan bringast inn for dei allmenne domstolane, dvs. at saka skal avvisast. Føresetnaden for å fråvike dette utgangspunktet er at inkassotvisten gjeld krav på inndrivingskostnader, og at dette kravet vert brakt inn for ein domstol saman med hovudkravet. I andre tilfelle vil ei sak som er til handsaming i inkassoklagenemnda, vere litispensent, t.d. dersom det ikkje er kravd dom for hovudkravet i saka eller dersom hovudkravet allereie er pådømt.

Modifikasjonen i prinsippet om at ei sak som er til handsaming i inkassoklagenemnda er litispending, inneber at ein i prinsippet kan tenkje seg to parallelle saker om same tvistetema - ei for inkassoklagenemnda og ei for ein allmenn domstol. Justisdepartementet føreset at denne situasjonen vert regulert i nemndsavtalen. Ei slik regulering kan t.d. gå ut på at den saka som er til handsaming i nemnda, vert heva eller utsett dersom det blir reist sak om det same for ein domstol.

I høyringsbrevet er det reist spørsmål om avgjerdene til nemnda bør ha retts- og tvangskraft. Justisdepartementet har kome til at ein ikkje bør knyte slike verknader til avgjerdene. Spørsmålet om retts- og tvangskraft reiser ei rekke prinsipielle spørsmål som bør handsamast i ein større samanheng, der ein på generell basis drøftar om ulike typar klagenemnder bør kunne treffe retts- og tvangskraftige avgjerder. Når det særskilt gjeld klagenemnder i inkassosaker, er departementet skeptisk til å innføre reglar om retts- og tvangskraft så lenge ein ikkje har røynsle med korleis klagenemndene vil fungere i praksis. Elles viser departementet til det som er uttalt i høyringsbrevet, jf. punkt 3.1 ovanfor.

Etter Justisdepartementets syn bør ei sak som nemnda har realitetshandsama, kunne først rett inn for tingretten utan handsaming i forlikrådet, jf. utkastet til ny § 23 andre ledd. Forlikrådshandsaming verkar unødvendig i desse tilfella.

Etter tvistemålslova § 274 andre ledd kan jamvel Kongen ved forskrift fastsetje i kva grad forliksmekling ikkje skal vere nødvendig i saker som har vore handsama i utanrettslege tvisteløysingsorgan. Justisdepartementet har vurdert om det bør vedtakast ei slik forskrift, som vil omfatte ei inkassoklagenemnd og liknande nemnder. Ei slik forskrift vil ikkje ha noko å seie rettsleg når det finst ei uttrykkeleg føresegn om det same i inkassolova, men kan tene til å gje eit meir samla oversyn over dei tilfella der det ikkje er naudsynt med mekling i forlikrådet av di tvisten har vore handsama i eit utanrettsleg konfliktløysingsorgan. Førebels er det ikkje gitt noka forskrift etter tvistemålslova § 274 andre ledd, og spørsmålet er regulert i den lovgivinga som elles gjeld for tvisten, slik finansavtalelova § 4 femte ledd. Med di tvistemålslova er til allmenn revisjon ser departementet det for tida som mest formålstenleg å følgje det mønsteret som vart nytta i samband med finansavtalelova, og meiner derfor det alt i alt ikkje er tilstrekkeleg grunn til no å gi ei forskrift etter tvistemålslova § 274 andre ledd.

Skipinga av ei inkassoklagenemnd reiser to spørsmål om forelding. Det eine er om foreldingsfristen for krav på inkassokostnader eller andre krav nemnda er kompetent til å handsame, bør avbrytast når ein tvist om kravet vert ført inn for nemnda. Det andre spørsmålet er om foreldinga av hovudkravet bør avbrytast i desse tilfella.

I høyringsnotatet er det lagt til grunn at foreldingsfristen for krav på inkassokostnader vert avbroten når ein tvist om kravet vert ført inn for klagenemnda, jf. lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse (foreldelsesloven) § 16 nr. 2. Vidare er det gitt uttrykk for at foreldingsfristen for hovudkravet ikkje vert avbroten. Foreldingslova brukar uttrykket «tvist om krav». Ordlyden gir ikkje noko klart svar på om fristavbrotet berre gjeld krav som inkassoklagenemnda har kompetanse til å handsame, eller om det også gjeld hovudkravet. Justisde-

partementet ser det som viktig at foreldingsreglane har ei klar og eintydig utforming, slik at verken skyldnarar eller kravshavarar misforstår reglane. Departementet gjer derfor framlegg om ei ny føresegn i inkassolova, som regulerer fristavbrot i samband med at ein tvist vert ført inn for inkassoklagenemnda, jf. § 26.

Justisdepartementet meiner at den fristavbrytande verknaden berre bør knyte seg til krav som nemnda har kompetanse til å handsame. Etter lovutkastet har klagenemnda ikkje kompetanse til å handsame tvistar om sjøve hovudkravet, berre tvistar som knyter seg til *inndrivinga* av hovudkravet. Dette tilseier at foreldinga av hovudkravet ikkje vert avbroten ved at ein inkassotvist vert ført inn for klagenemnda. Den motsette regelen kunne ha ført til at enkelte skyldnarar vegra seg for å bringe saker inn for nemnda. For skyldnarar utan kjennskap til ein slik særleg foreldingsregel, kunne fristavbrotet framstå som ein utilsikta konsekvens av å bringe saka inn for nemnda.

Lovframlegget inneber at foreldinga av hovudkravet må avbrytast på vanleg måte, normalt ved at skyldnaren vedgår kravet, eller ved at kravshavaren tek rettslege steg for å få dom for kravet, jf. foreldingslova §§ 14 og 15. Ein kravshavar som krev dom for hovudkravet, kan i same sak krevje dom for kravet på inndrivingskostnader. Dette gjeld sjølv om det sistnemnde kravet er til handsaming i inkassoklagenemnda, jf. lovutkastet § 23 første ledd andre punktum. Samla sett inneber dette at omsynet til kravshavarane er varetatt på ein rimeleg måte.

For å gjere skyldnarane kjende med høvet til å bringe saker inn for nemnda, gjer Justisdepartementet framlegget om at ei betalingsoppfordring skal innehalde opplysningar om høvet til nemndshandsaming, jf. utkast til ny bokstav f i § 10 første ledd. Dei fleste høyringsinstansane støttar ein slik regel. *Norske Inkassobyråers Forening* er imot at det vert innført ei opplysningsplikt om høve til nemndshandsaming, m.a. fordi skyldnaren først bør ta kontakt med inkassoforetaket for om mogle å oppnå ei løysing.

Justisdepartementet er samd i at partane bør prøve å kome fram til ei minneleg løysing før tvisten vert bringa inn for ei klagenemnd, men ser ikkje på dette som noko avgjerande argument mot ein regel om opplysningsplikt. Sjølv om det vert innført ein slik regel, er det grunn til å tru at dei fleste skyldnarane vil ta kontakt med inkassoforetaket før dei eventuelt bringer saka inn for nemnda. Dersom ein skyldnar ikkje har gjort det, kan det takast omsyn til det ved avgjerda av om skyldnaren har sakleg interesse i få nemnda si fråsegn i saka, jf. § 22 tredje ledd.

4 Styrking av sanksjonsmidla ved brot på god inkassoskikk

4.1 Forslaget i høyringsbrevet

Vi siterer følgjande frå høyringsbrevet:

«I Ot. prp. nr. 26 (2000-2001) Om lov om endringer i inkassoloven pkt. 6.2. heter det at det bør vurderes om opprettelsen av en egen klagenemnd bør kombineres med en styrking av sanksjonsmidlene ved brudd på god inkassoskikk, og at departementet vil sende dette spørsmålet på høring.

Etter dagens regler resulterer brudd på inkassoloven § 8 i at retten til inkassosalær faller bort, jf. inkassoloven § 17 fjerde ledd. Videre kan brudd på inkassoloven medføre inndragning av inkassobevillingen, jf. inkassoloven § 25. Gjentatte eller grove overtredelser av § 8 kan også medføre straffansvar, jf. inkassoloven § 26 første ledd bokstav b.

En mulighet er at disse sanksjonsmidlene suppleres med en regel om helt eller delvis bortfall av betalingsplikten ved grove brudd på § 8. En slik avkortingsrett måtte i tilfelle også medføre en plikt for inkassoforetaket til å dekke det tap som oppstår for en fordringshaver som ikke kan klandres. Ulempen ved en slik regel er at en kan risikere at det blir vanskeligere å få kurante gjeldssaker gjennom rettssystemet fordi skyldneren uberettiget pretenderer å ha blitt utsatt for harde inkassometoder. Det kan også anføres at betalingsplikten for hovedkravet prinsipielt bør holdes adskilt fra forhold knyttet til selve innkrevingen. Man kan tenke seg at hovedkravet er et erstatningskrav som det ville virke støtende om ikke ble betalt, fordi kravet blant annet er begrunnet med prevensjonshensyn. Et slikt system ville dessuten legge risikoen på fordringshaveren i tilfeller der inkassoforetaket ikke er i stand til å dekke det tapet som oppstår ved at kravet avkortes, f.eks. fordi inkassoforetaket blir insolvent. Departementet vil derfor ikke foreslå at bortfall av betalingsplikten gjøres til sanksjon for brudd på § 8.

Et alternativ er at inkassatoren ved grove overtredelser kan pålegges å betale nemndas saksomkostninger i den aktuelle saken. Inkassoforetakene vil uansett ha et finansieringsansvar for nemnda, men etter det departementet forstår tenker man seg at dette skal gå ut på en generell «abonnementsavgift» utmålt etter foretakets omsetning. Sanksjonen kan være et særlig omkostningsansvar som kommer i tillegg til denne avgiften. Til fordel for en slik løsning kan det anføres at det er mindre rimelig at de foretakene som sjelden overtrer inkassoloven, gjennom abonnementsordningen skal bidra til å dekke saksomkostningene for foretak med hyppigere overtredelser, som antakelig vil oppta en forholdsvis større del av nemndas kapasitet.

En viss sanksjonseffekt kan også oppnås dersom nemnda rutinemessig, eller utfra et særlig utvalg, oversender uttalelser som går mot inkassoforetakene til Kredittilsynet. Kredittilsynet vil deretter kunne iverksette sanksjoner, der det er grunnlag for det. En slik ordning praktiseres for den tilsvarende klagenemnda for eiendomsmeglere, og fungerer etter tilsynets oppfatning godt.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på forslagene om særskilt ansvar for saksomkostninger og rutinemessig oversending av uttalelser til Kredittilsynet.»

4.2 Høringsfråsegnene

Alle høringsinstansane som har uttalt seg om spørsmålet, er positive til ei styrking av sanksjonsmidla ved brot på kravet til «god inkassoskikk» i inkassolova § 8. Dei fleste instansane støttar også dei konkrete forslaga i høringsbrevet til skjerping av sanksjonssystemet i inkassolova.

Ingen av høringsinstansane har innvendingar mot forslaget om å innføre ein regel om at inkassator ved grove brot kan påleggjast å betale klagenemnda sine kostnader i den aktuelle saka. I *Forbrukerrådet* si høringsfråsegn heiter det:

«I avtalen mellom Forbrukerrådet og Norske Inkassobyråers Forening om opprettelsen av en klagenemnd for inkassosaker legges det opp til at foretak som blir klaget inn for nemnda betaler et saksbehandlingsgebyr. Det legges videre opp til at nemnda ved grove eller gjentatte brudd på god inkassoskikk kan ilegge foretaket et forhøyet saksbehandlingsgebyr. Forbrukerrådet ser dette som en markering overfor foretak som utpeker seg i negativ retning. Etter vårt syn vil den preventive effekten av at foretaket blir ilagt et forhøyet saksbehandlingsgebyr ligge i den markeringen nemnda gjør av bruddet på god inkassoskikk, og ikke i gebyrets størrelse som vil være beskjedent i forhold til selskapets fortjeneste og omsetning.»

Finansnæringens Hovedorganisasjon og *Sparebankforeningen i Norge* uttaler følgjande om kostnadsansvar som sanksjonsmiddel i si felles høringsfråsegn:

«FNH og Sparebankforeningen stiller seg positive til forslaget om at inkassatoren ved grove overtredelser skal kunne pålegges å betale klagenemndas saksomkostninger i den aktuelle saken. Selv om nemnda tenkes finansiert gjennom en generell abonnementsavgift, vil innbetalinger av slike saksomkostninger kunne gå til fradrag ved beregningen av neste års abonnementsavgift og dermed redusere betalingsplikten for foretak som ikke får slike avgjørelser mot seg i klagenemnda.»

Jamvel høringsframlegget om å innføre ei ordning med rapportering til Kredittilsynet frå nemnda får tilslutning frå dei fleste som har uttalt seg om dette. *Kredittilsynet* uttaler seg slik:

«Departementet antar det vil ha en viss sanksjonseffekt dersom nemnda rutinemessig eller ut fra særlige utvelgelseskriterier oversender uttalelser til Kredittilsynet. Det vises i høringsbrevet til den ordning Klagenemnda for Eiendomsmeglingstjenester har. Kredittilsynet vil i denne forbindelse bemerke at uttalelsene oversendes i anonymisert form fra Klagenemnda for Eiendomsmeglingstjenester. Anonymiseringen gjelder både kjøper, selger og eiendomsmegler. Tilslutning til nemnda er frivillig, og begrunnelsen for at uttalelsene anonymiseres før de oversendes Kredittilsynet er at Klagenemnda frykter at flere vil trekke seg fra nemndsbehandling dersom det fremgår av oversendelsene til Kredittilsynet hvilket foretak klagen gjelder. I og med at uttalelsene er anonymisert, er det lite Kredittilsynet kan gjøre i tilsynsmessig sammenheng. Dersom en inkassoklagenemnd får of-

fentlig godkjenning, og tilslutning til den stilles som vilkår for tildeling av bevilling til å drive inkassovirksomhet, vil det ikke være en risiko at foretak trekker seg fra nemdstilslutning selv om avgjørelsene oversendes uanonymisert.

Kredittilsynet vil anbefale at de avgjørelsene som oversendes, ikke oversendes i anonymisert form. Dette innebærer at også klagers navn bør fremkomme av oversendelsen, da Kredittilsynet vil kunne ha behov for å innhente opplysninger fra denne ved en videre behandling av saken i tilsynsmessig sammenheng. Oversendelsene må være unntatt fra offentlighet og underlagt Kredittilsynets taushetsplikt.»

Finansforbundet, Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen er skeptiske til å innføre ei rapporteringsplikt. I si felles høyringsfråsegn uttaler dei to sistnemnde:

«Når det gjelder spørsmålet om hvorvidt klagenemnda rutinemessig eller ut fra et særlig utvalg bør oversende uttalelser som går mot inkassoforetakene til Kredittilsynet, vil vi påpeke at Kredittilsynet som tilsynsmyndighet uansett vil være berettiget til å få innsyn i virksomheten til det enkelte inkassoforetak. Kredittilsynet vil også på anmodning kunne få tilgang til klagenemndas avgjørelser der man blir oppmerksom på disse. FNH og Sparebankforeningen er skeptiske til innføringen av en forpliktelse for klagenemnda til å oversende uttalelser til Kredittilsynet. En slik plikt vil gi nemnda en oppgave som er knyttet opp til myndighetens tilsyn med inkassovirksomheten og som harmonerer dårlig med statusen som et nøytralt og uavhengig tvisteløsningsorgan. Dersom man skal vurdere å innføre en slik plikt, bør dette uansett være et spørsmål som klagenemnda og dets medlemmer selv tar stilling til.»

I høyringsbrevet vart det reist spørsmål om det bør innførast ein regel om heilt eller delvis bortfall av betalingsplikta ved grove brot på kravet til «god inkassoskikk». Berre *Juss-Buss* og *Regional støtte for behandling av gjeldsordningsaker* går inn for dette. I høyringsfråsegna frå *Juss-Buss*heiter det m.a.:

«Juss-Buss mener ... at det beste sanksjonsmidlet ved brudd på god inkassoskikk, vil være helt eller delvis bortfall av debtors betalingsplikt. Dette vil ha den beste preventive effekt overfor bransjen og vil kunne ha en reparerende effekt overfor den enkelte debitor som utsettes for brudd på god inkassoskikk.»

KredittPartner AS, Gjeldsoffer-Alliansen, Forbrukarombodet og Forbrukarrådet sette alle fram alternative forslag til nye sanksjonsmiddel. Desse instansane går inn for å gi Kredittilsynet høve til å bøtleggje inkassoforetak ved gjentatte og grove brot på god inkassoskikk. Frå *KredittPartner AS* si høyringsfråsegn siterer vi følgjande:

«Det er positivt for bransjen at det innføres sanksjoner mot grove brudd på god inkassoskikk. Dette kan eksempelvis være at Kredittilsynet i første omgang avkrever en forklaring, i henhold til dagens praksis, og om dette ikke er tilfredstillende ilegger selskapet bot med påfølgende advarsel. Ved gjentagelse fratras selskapet bevilling til å drive inkassovirksomhet.»

Gjeldsoffer-Alliansen går lengst i retning av å tilrå at det vert innført bøter:

«GOA støtter departementets utspill om at sanksjonsmidlene må styrkes ved brudd på god inkassoskikk. Vi er av den oppfatning at det beste alternativ er en solid avgift/bot, avpasset etter byråets omsetning. Det siste mener vi er meget viktig. Vi har beklageligvis dårlig erfaring med noen av landets største inkassobyråer, som ser ut til kjøre sitt eget løp, uavhengig av lover og regler. For disse store byråene med overskudd i hundremillioner-klassen vil en liten avgift ikke ha noen preventiv virkning. Man bør heller legge opp til et slags bøtesystem, der «tiltaltes» inntekt blir vektlagt, jmf bøter for promillekjøring.

GOA vil derfor foreslå at Kredittilsynet gis hjemmel til å ilegge inkassobyråene bøter ved grove eller gjentatte brudd på god inkassoskikk. Vi sitter for øvrig med det inntrykk at med dagens lovgivning/forskrifter har Kredittilsynet lite å stille opp med mot inkassobyråene. (Deres eget utsagn.) De må gis vesentlig skarpere virkemidler dersom de skal fremstå som noe avskrekkende.»

*Forbrukerrådet*uttaler følgende om alternative sanksjonsmiddel:

«Forbrukerrådet er usikker på hvor sterk den preventive effekten av et slikt forhøyet saksbehandlingsgebyr blir i og med at det økonomisk sett vil være av liten betydning for foretaket. Forbrukerrådet foreslår derfor at Kredittilsynet gis hjemmel til å ilegge inkassoforetakene bøter ved grove eller gjentatte brudd på god inkassoskikk. Vi tror dette er nødvendig som et tillegg til den sanksjonsmulighet som opprettes i og med klagenemnden. Forbrukerrådet mener det vil være enda viktigere for Kredittilsynet å ha en annen sanksjonsmulighet enn å inndra bevillingen når bevillingen knyttes til foretaket og ikke til person. Vi antar at det i praksis skal veldig mye til å inndra bevillingen til et stort inkassoforetak på grunn av enkelte grove brudd på god inkassoskikk.

Kredittilsynet vil med en slik hjemmel i tillegg til hjemmelen for å inndra inkassobevillingen ha et sanksjonssystem som kan graderes etter hvor grove brudd det er tale om. En bot fra Kredittilsynet vil være en sterk advarsel og Forbrukerrådet tror at Kredittilsynet lettere vil kunne inndra inkassobevillingen dersom inkassoforetaket gjentatte ganger har blitt ilagt bot uten at selskapet har tatt det til etterretning. Norske Inkassobyråers Forening og Forbrukerrådet legger opp til at nemnda skal foreta en bred rapportering til Kredittilsynet. Dette vil gjøre at tilsynet vil få et godt grunnlag for å vurdere behovet for å sanksjonere. Rapporteringen til Kredittilsynet kombinert med at Kredittilsynet har hjemmel til å ilegge selskapene bøter vil etter vårt syn også styrke nemndas avgjørelser.

En hjemmel som gir Kredittilsynet muligheten til å ilegge inkassoforetaket bøter bør også legge føringer på hvilke kriterier som skal ligge til grunn for vurderingen av om bot skal ilegges samt botens størrelse. Disse kriteriene bør først og fremst være grovheten på bruddet på god inkassoskikk, hvorvidt selskapet gjentatte ganger har brutt god inkassoskikk og selskapets omsetning. Dersom boten skal ha en tilstrekkelig preventiv virkning mener vi at boten ikke må være ubetydelig i forhold til den omsetning selskapet har.»

4.3 Departementets vurderingar

Justisdepartementet meiner at dagens sanksjonar mot brot på god inkassoskikk ikkje fungerer heilt tilfredsstillande. Det er behov for ei meir effektiv handheving av reglane i inkassolova generelt og kravet til god inkassoskikk

spesielt. Dette kan ein oppnå på to måtar: Ved å styrke effekten av dei eksisterande sanksjonsmidla, og ved å innføre nye sanksjonsmiddel. Justisdepartementet gjer framlegg om begge delar.

Basert på innspela i høyringsrunden foreslår Justisdepartementet at ein inkassator kan påleggjast å betale klagenemnda sine kostnader ved grove brot på kravet om «god inkassoskikk», jf. inkassolova § 8. Dette ansvaret kjem i tillegg til ei eventuell «abonnementsavgift» utmålt etter omsetnaden til foretaka. Etter departementet sitt syn er det rimeleg at foretak som har gjort seg skyldig i grove brot på kravet til god inkassoskikk, kan påleggjast å dekkje kostnadene ved nemndshandsaming. Ein slik regel kan medverke til ei rettferdig fordeling av kostnadene ved å drive nemnda, og kan dessutan ha ein preventiv effekt.

Justisdepartementet går vidare inn for at klagenemnda kan oversende fråsegner til Kredittilsynet, anten rutinemessig eller utfrå eit særskilt utval. For å fremje effektiviteten og den preventive verknaden av dette sanksjonsmidlet, foreslår departementet at fråsegnene ikkje vert oversende i anonymisert form. Kredittilsynet vil ha teieplikt om innhaldet i meldingane så langt det følgjer av kredittilsynslova og forvaltningslova.

Rapporteringsplikta har eit todelt formål: For det første kan vissa om rapportering til Kredittilsynet i seg sjølv verke preventivt. For det andre kan ei rapporteringsordning styrke effekten av dei eksisterande sanksjonsmidla. Justisdepartementet vil særleg understreke det sistnemnde. Det er grunn til å tru at skipinga av ei inkassoklagenemnd og innføringa av ei rapporeringsordning vil gi Kredittilsynet eit betre grunnlag for si tilsynsverksemd enn i dag. Dermed vil Kredittilsynet få eit betre grunnlag for å vurdere om det bør setjast i verk sanksjonar mot eit foretak eller mot personar som har personleg inkassoløve. Ei rapporteringsordning kan også gjere at straffetrugselen (jf. inkassolova § 26) vert meir reell. Departementet viser i denne samanhengen til at Kredittilsynet kan melde brot på reglane i inkassolova og inkassoforskrifta til påtalemakta, jf. lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) § 6 første ledd. Dersom Kredittilsynet vert kjent med at det ligg føre brot på inkassolova som kvalifiserer til straff, bør påtalemakta normalt få melding om dette.

Departementet registrerer at nokre av høyringsinstansane tek til orde for at Kredittilsynet bør få heimel til å bøteleggje inkassoforetaka ved grove eller gjentekne brot på god inkassoskikk. Inkassolova § 26 første ledd bokstav b gir domstolane heimel til å dømme fengsel i inntil tre månader eller bøter eller begge delar ved gjentekne eller grove brot på mellom anna inkassolova § 8. Skulle Kredittilsynet få kompetanse til å ileggje bøter, ville ein få eit tospora system: Domstolane ville som før kunne straffe den eller dei personane som har brote dei aktuelle føresegnene i inkassolova med bøter eller fengsel inntil tre månader. I tillegg kunne Kredittilsynet ileggje inkassoforetaket ei bot.

Spørsmålet om å gi Kredittilsynet ein slik kompetanse må sjåast i lys av det samla sanksjonssystemet i inkassolova. Justisdepartementet meiner som nemnt at framlegga i denne proposisjonen er eigna til å styrke det eksisterande sanksjonssystemet. Det gjeld både føresegna i § 14 fjerde ledd om bortfall av skyldnaren sitt erstatningsansvar, føresegna i § 25 om inndraging av inkassoløve og føresegna i § 26 om straff. I tillegg representerer utkastet til

føresegner om sakskostnadsansvar (ny § 25) og rapporteringsplikt (ny § 24) ei utviding av sanksjonssystemet. Dei endringane som er foreslått i proposisjonen her, kan dempe behovet for ei føresegn som gir Kredittilsynet heimel til å ileggje inkassoforetaka bøtestraff.

Justisdepartementet foreslår ikkje noka føresegn om administrativ ilegging av straff. Forslaget har ikkje vore på allmenn høyring. Ei slik føresegn krev ei nærmare vurdering av tilhøvet til Grunnlova og til menneskerettsreglane, som det berre er grunn til å gjere dersom framlegga i denne proposisjonen skulle vise seg å vere utilstrekkelege.

5 Krav om opplysning om høvet til å søkje om gjeldsordning ved overdraging av fordringar

5.1 Forslaget i høyringsbrevet

Vi siterer følgjande frå høyringsbrevet:

«5.1 Innledning

I Ot.prp. nr. 26 (2000-2001) Om lov om endringer i inkassoloven s. 49 uttaler Justisdepartementet at det kan være grunn til å vurdere en regel som pålegger den opprinnelige fordringshaveren å opplyse skyldneren om muligheten for å søke om gjeldsordning når kravet overdras, og at dette spørsmålet skal sendes på høring. Justiskomiteen har sluttet seg til dette i Innst. O. nr. 47 (2000-2001) hvor det heter:

«Komiteen viser til at gjeldsordningsinstituttet er et viktig virkemiddel for å hindre at skyldnere forblir i en umulig gjeldssituasjon og mener det kan være behov for å spre mer informasjon til skyldnere om denne ordningen. Komiteen er derfor positiv til at departementet sender på høring et forslag om en informasjonsplikt for kreditor ved overdragelse av fordringar. Komiteen vil påpeke at en slik opplysningsplikt om muligheten for å søke gjeldsordning ikke skal endre på vilkårene for å få dette.»

Det at en fordring blir overdratt, vil ikke i seg selv utløse noen rett for skyldneren til å få gjeldsordning. Det er heller ikke meningen at en eventuell regel som pålegger fordringshaveren en opplysningsplikt om muligheten for å søke om gjeldsordning, skal endre på vilkårene for å få dette. Siktemålet vil eventuelt være å øke den alminnelige kunnskapen om muligheten for å få gjeldsordning.

I det følgjende drøftes en mulig utforming av bestemmelsen med sikte på å finne frem til overdragelsessituasjoner hvor en regel om opplysningsplikt eventuelt kan ha noe for seg.

5.2 Hvilke overdragelsessituasjoner bør omfattes av en regel om opplysningsplikt om gjeldsordningsloven?

5.2.1 Generelt

Overdragelse av fordringar skjer i flere forskjellige typer situasjoner. Fordringen som overdras kan være forfalt eller uforfalt. Det kan gjelde lånefordringer eller kundefordringer, og overdragelse kan skje fra en finansinstitusjon eller fra en annen fordringshaver.

Når det skal vurderes i hvilke situasjoner opplysningsplikt om gjeldsordningsloven bør innføres, må det tas sikte på å finne situasjoner som generelt tyder på at skyldneren er i betalingsvansker, og derfor kan ha behov for eller nytte av informasjon om gjeldsordningsloven. Det må i vurderingen tas hensyn til fordringshaverne som skal pålegges opplysningsplikten. For fordringshaverne vil opplysningsplikten medføre et visst merarbeid. Plikt til opplysning om gjeldsordningsloven bør derfor ikke pålegges i typetilfeller av overdragelser der sannsynligheten for betalingsvansker hos skyldneren er liten, selv om den kan forekomme. Fordringshaverne vil i tilfelle kunne bli pålagt å gi opplysninger om gjeldsordningsloven til en rekke skyldnere, hvorav bare et fåtall er i betalingsvansker, noe som blir unødvendig «byråkratisk».

5.2.2 Overdragelse av lånefordringer

En del overdragelser av lånefordringer fra finansinstitusjoner skjer som ledd i porteføljetilpasninger og utnyttelse av forretningsmuligheter. I hovedsak vil det da være snakk om lån som blir betjent, og som overdras til en pris nær pålydende. Virkningen av en slik overdragelse vil bare være at låntakerne fortsetter å betjene sine lån på vanlig måte. I slike situasjoner hvor fordringene er uforfalte og overdragelsen skjer til en pris nær pålydende, kan det ikke være særlig behov for at det gis informasjon til skyldneren om gjeldsordningsloven i forbindelse med overdragelsen. Overdragelsen vil ikke være en følge av eller et tegn på betalingsvanskeligheter hos skyldneren.

Annerledes stiller det seg ved overdragelse av forfalte lånefordringer. En typisk situasjon hvor fordringer overdras, og hvor skyldneren befinner seg i betalingsvansker, er ved overdragelse av fordringsporteføljer fra en finansinstitusjon til en tredjeperson, hvor skyldneren har misligholdt plikten til å betale avdrag og renter, og hvor finansinstitusjonen har, eller har fått, adgang til å erklære hele lånet forfalt, jf. finansavtaleloven § 52. Slike fordringsporteføljer vil bli omsatt til underkurs. Bakgrunnen for slike overdragelser vil normalt være en alvorlig svekkelse av skyldnerens betalingsevne. Det vil ofte dreie seg om skyldnere som befinner seg innenfor eller i hvert fall nær området for gjeldsordningsloven. Ved heving av låneavtalen og annen pågang med forsøk på inkasso eller tvangsfullbyrdelse, vil långiveren normalt søke å få inndrevet mest mulig av lånegjelden før gjenværende krav mot låntakerne blir overdratt.

Ved slike porteføljeoverdragelser av forfalte lånefordringer til underkurs kan det etter departementets syn være grunn til å innføre en regel om at skyldneren skal gis informasjon om gjeldsordningsloven i forbindelse med overdragelsen. Her vil jo overdragelsen nettopp ha sin bakgrunn i at skyldneren (normalt) har betalingsvanskeligheter. At fordringshaveren finner fordringen så «håpløs» at overdragelse til underkurs er å foretrekke fremfor videre innfordringsforsøk, kan være et tegn på at skyldneren har nokså betydelige betalingsproblemer.

Misligholdte lånefordringer blir bare rent unntaksvis overdratt enkeltvis, jf. NOU 1999:31 Oppkjøp og inndrivning av fordringer m.v. s. 59. Men også der en enkelt forfalt lånefordring overdras til underkurs, kan det etter departementets vurdering være grunn til å innføre en regel om at det skal gis opplysning om gjeldsordningsloven.

Regelen om opplysningsplikt bør i tillegg til ved overdragelse av lånefordringer gjelde ved overdragelse av «lignende kreditt» som nevnt i finansavtaleloven § 44 annet ledd. Med «lignende kreditt» menes kreditt som har likhetstrekk med lån uten at det er naturlig å omtale den som lån, jf. NOU 1994: 19 s. 156.

Et annet spørsmål er hvilke långivere en regel om opplysningsplikt bør gjelde for. Finansavtaleloven gjelder for finansinstitusjoner og lignende institusjoner som nevnt i finansavtaleloven § 1 annet ledd. Disse långiverne bør iallfall omfattes av regelen. Finansavtalelovens §§ 44, 46, 48, 49, 50 og §§ 53-56 er gitt tilsvarende anvendelse for pensjonskasser, pensjonsfond og andre pensjonsinstitusjoner under offentlig tilsyn, offentlige kredittinstitusjoner og fond, overformyndier, stiftelser og enhver annen ervervsmessig yter av lån til forbrukere, jf. forskrift 11. februar 2000 nr. 102 om utvidet anvendelsesområde for finansavtaleloven. Finansavtaleloven § 45 om begrensning av overdragesadgangen og krav om varsel til skyldneren ved overdragelse, er ikke gitt tilsvarende anvendelse overfor disse långiverne. Det skyldes

at man overfor disse långiverne bare ønsket å opprettholde regler om låneforhold som gjaldt etter en tidligere forskrift.

Dersom disse institusjonene, og kanskje særlig ervervsmessige ytere av lån til forbrukere, overdrar en forfalt og misligholdt lånefordring, vil det formodentlig være et like stort behov for opplysning til skyldneren om gjeldsordningsloven som ved overdragelse av en lånefordring fra en finansinstitusjon. En løsning kan derfor være at en ny regel om slik opplysningsplikt ved overdragelse, gjennom endring av forskrift 11. februar 2000 nr. 102, gis anvendelse også overfor de långiverne som er nevnt i forskriften. På den annen side kan det anføres at det er vanskeligere for disse långiverne å innarbeide rutiner med å gi opplysning om gjeldsordningsloven til skyldnerne, fordi de er fritatt fra kravet om varsel til skyldneren etter finansavtaleloven § 45 annet ledd annet punktum. Departementet er interessert i høringsinstansenes syn på om en ny regel om opplysningsplikt vedrørende gjeldsordningsloven bør gis tilsvarende anvendelse overfor disse långiverne.

5.2.3 Overdragelse av fordringer på vederlag for varer og tjenester

Det skjer også overdragelser av misligholdte kundefordringer fra leverandører av varer og tjenester som regelmessig belaster kundene og sender regning etter at ytelsene er levert. Slike forfalte kundefordringer blir ofte solgt porteføljevis til foretak som driver virksomhet bestående av oppkjøp med etterfølgende inndrivning av fordringene, til priser som er betydelig lavere enn pålydende restgjeld. Denne fremgangsmåten velges ofte for fordringsmasser som leverandøren ikke har kunnet få betalt ved vanlig inkasso.

Dersom det bare er forsøkt vanlig inkasso før fordringen overdras, kan det nok forekomme at misligholdet skyldes manglende betalingsvilje og ikke manglende betalingsevne. Kundefordringene vil normalt være på et lavere beløp enn lånefordringer som blir overdratt, slik at misligholdet ikke er et like klart tegn på alvorlige betalingsvansker som overdragelse av et vesentlig misligholdt lån. Men i mange tilfelle må det regnes med at misligholdet skyldes betalingsvanskeligheter hos skyldneren, noe som taler for at det også her bør gis informasjon om gjeldsordningsloven til skyldnerne i forbindelse med overdragelsen. På den andre siden kan det være vanskeligere for næringsdrivende i alminnelighet enn for finansinstitusjoner å innføre rutiner for opplysninger til skyldneren i forbindelse med overdragelse av fordringer. Finansinstitusjoner er bundet av finansavtaleloven § 45 annet ledd annet punktum, som bestemmer at långiveren skal varsle låntakeren om overdragelse av lån. En rutine for å gi opplysning om gjeldsordningsloven ved enkelte overdragelser kan da innarbeides i forbindelse med denne varslingen. Departementet er foreløpig klart av den oppfatning at det ikke bør stilles krav om at det skal gis opplysning til skyldneren om adgangen til gjeldsordning i forbindelse med overdragelse av kundefordringer, men mottar gjerne høringsinstansenes syn på dette.

5.2.4 Bør opplysningsplikten bare gjelde ved overdragelse av fordringer som er oppstått i forbrukerforhold?

Det ligger i sakens natur at opplysning om gjeldsordningsloven bare skal gis til skyldnere som er fysiske personer, da det bare er disse som kan få gjeldsordning, jf. gjeldsordningsloven § 1-2 første ledd. Et annet spørsmål er om en informasjonsregel bør begrenses til overdragelse av forbrukerlån/forbrukerkreditt.

Etter gjeldsordningsloven § 1-2 gjelder ikke loven for skyldnere som har gjeld knyttet til næringsvirksomhet med mindre næringsvirksomheten har opphørt og det til næringsvirksomheten ikke er knyttet

uavklarte forhold som i vesentlig grad vil vanskeliggjøre gjennomføringen av en gjeldsforhandling, eller den gjeld som er knyttet til næringsvirksomheten utgjør en forholdsvis ubetydelig del av skyldnerens samlede gjeld. En undersøkelse foretatt av SIFO viser at om lag 20 prosent av alle søknader om gjeldsordninger for perioden 1993-98 kom fra personer som hadde næringsgjeld (SIFO-rapport nr. 3 2000 s. 81-82). Det er slett ikke upraktisk at tidligere næringsdrivende får gjeldsordning. En næringsdrivende som i utgangspunktet ikke har adgang til å få gjeldsordning, vil kunne få adgang til gjeldsordning etter at næringsvirksomheten er opphørt.

En skyldner vil kunne få personlig ansvar for gjeld opptatt i næringsvirksomhet dersom skyldneren driver næringsvirksomhet som et enkeltmannsforetak eller f.eks. gjennom et ansvarlig selskap sammen med andre deltakere.

Spørsmålet blir da om det bør gis opplysning til en privatperson om adgangen til å søke gjeldsordning dersom en forfalt og misligholdt lånefordring knyttet til privatpersonens næringsvirksomhet blir overdratt. I enkeltmannsforetak vil betalingsvansker i næringsvirksomheten være det samme som at den næringsdrivende personlig har betalingsvansker, i og med at det i forhold til heftelsen overfor fordringshaverne ikke vil være noe skille mellom næringsvirksomheten og eieren privat. Dette sett i sammenheng med at det kan være muligheter for skyldneren til å oppnå gjeldsordning på et senere tidspunkt, taler for at det også bør gis opplysning til skyldneren om adgangen til gjeldsordning ved overdragelse av næringslån gitt til enkeltmannsforetak.

Ved lån gitt til et ansvarlig selskap vil det være mer varierende i hvilken utstrekning mislighold hos selskapet tyder på dårlig betalingssevne hos deltakerne. Departementet vil derfor ikke foreslå at det innføres plikt til opplysning om gjeldsordningsloven til selskapsdeltakerne ved overdragelse av fordring på et ansvarlig selskap.

5.2.5 Overføring til inkasso

Situasjoner som ligner situasjonen ved overdragelse av porteføljer av misligholdte lån, forekommer i tilfeller der fordringer overføres til inkasso på bestemte vilkår. En slik situasjon er at inkassoforetaket tilbyr sine tjenester på "no cure no pay" basis slik at rett til vederlag bare oppstår når oppdraget blir utført, samtidig som vederlagets størrelse ved avtale er fastsatt til en bestemt prosent eller andel av det beløpet som inndrives. Slike inkassooppdrag har reelt mye til felles med overdragelse av en fastsatt del av den fordring det gjelder. Hvis man for eksempel tenker seg et inkassooppdrag basert på en rett for inkassoforetaket til 50 prosent av det beløp som inndrives av restgjelden, vil de reelle virkningene for partene være lite forskjellig fra virkningene av en betinget overdragelse av halvparten av kravet mot skyldneren. Dersom slike inkassooppdrag benyttes i forhold til restgjeld i låneforhold som har vært forfalt og misligholdt i lengre tid, må man regne med at den andel av inndrevet beløp som skal tilfalle inkassoforetaket, blir satt høyt. Den prosentvise andel som skal tilfalle inkassoforetaket, vil i praksis øke med risikoen for svikt i skyldnerens betalingsevne. Det er derfor nærliggende å anta at slike avtaler om at inkassoselskapet skal ha en høy prosent av det som innkreves, er tegn på betalingsvansker hos skyldneren, og at skyldneren derfor i slike situasjoner vil ha nytte av informasjon om gjeldsordningsloven.

Situasjoner der inkassoforetaket, på grunn av at vederlaget knyttes til en andel av inndrevet gjeld, får en markert egeninteresse i innkre-

vingen, vil etter omstendighetene kunne komme i strid med kravet til god inkassoskikk i inkassoloven § 8. Spørsmålet blir dermed om en skal innføre krav om opplysning til skyldneren om gjeldsordningsloven i tilfeller der inkassooppdraget er innenfor rammen av god inkassoskikk, men der oppdraget likevel har mye til felles med overdragelse av fordringen og klart tyder på betalingsvansker hos skyldneren.

Etter departementets vurdering vil det være vanskelig å angi vilkårene som må være til stede for at opplysningsplikt om gjeldsordningsloven skal inntre ved overføring til inkasso. En mulighet kan være å knytte opplysningsplikten til om inkassoforetakets vederlag skal være en andel av innkrevet beløp. Men det er mulig at man ved en slik avgrensning får med mange tilfelle av inkassooppdrag hvor det ikke er spesielle tegn til betalingsvansker hos debitor. Departementet har valgt å ikke utforme noe forslag til opplysningsplikt ved overføring til inkasso, men mottar gjerne høringsinstansenes syn på om det bør innføres en slik regel og hva som i tilfelle bør være vilkårene.

5.3 Hva slags informasjon skal gis til skyldneren?

Den informasjonen som skal gis skyldneren, bør etter departementets syn gi en helt generell orientering om vilkårene for å få gjeldsordning og hvordan søknad om gjeldsordning fremsettes, eventuelt om at namsmannen kan gi nærmere opplysninger. Det er viktig at informasjonen er utformet på en slik måte at skyldnerne ikke får inntrykk av at de har krav på gjeldsordning bare som følge av at fordringen er overdratt.

Departementet antar at den mest praktiske løsningen dersom det innføres en regel om opplysningsplikt om gjeldsordningsloven, vil være at det fastsettes ved forskrift hvordan den nærmere utformingen av informasjonen til skyldneren skal være. Forskriften kan da gi grunnlag for utforming av en standardinformasjon som fordringshaveren sender til skyldneren i alle tilfelle der opplysningsplikten inntre.

Departementet går ikke nærmere inn på et konkret forslag om utforming av informasjon her, men mottar gjerne synspunkter på hvordan informasjonen bør være utformet.

5.4 Forslag til lovbestemmelse om opplysningsplikt ved overdragelse

Som det fremgår av drøftelsen foran under punkt 5.2, er det departementets foreløpige vurdering at opplysningsplikten bør gjelde kun ved overdragelse av misligholdte lånefordringer. Det foreslås derfor at bestemmelsen plasseres i finansavtaleloven § 45. Dersom det på bakgrunn av høringsinstansenes syn anses ønskelig å gi regelen anvendelse også for andre långivere enn finansinstitusjoner, kan dette eventuelt gjøres ved endringer i forskrift 11. februar 2000 nr. 102 om utvidet anvendelsesområde for lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven).

Departementet antar at det ikke er behov for å sette som vilkår både at fordringen er misligholdt og at den omsettes til underkurs, og har i lovutkastet knyttet opplysningsplikten bare til at fordringen er misligholdt.

Plikten til å gi informasjon skal påhvile fordringshaveren. Erververen av fordringen gis ikke noe ansvar for å påse at informasjon er gitt.

Departementet foreslår at bestemmelsen utformes som en ordensbestemmelse, dvs. at det ikke gis regler om bestemte sanksjoner for overtredelse. Bestemmelsen får dermed samme karakter som bestemmelsen i finansavtaleloven § 45 annet ledd annet punktum om at långiveren skal varsle låntakeren om en overdragelse, og bestemmelsen i finansavtaleloven § 58 annet punktum om at den som overdrar en fordring skal varsle kausjonisten om overdragelsen.

Departementet foreslår at det gjøres følgende endring i finansavtaleloven § 45 annet ledd:

(2) Når långiverens fordring overdras, gjelder bestemmelsene i dette kapitlet tilsvarende i forholdet mellom låntakeren og den som fordringen bli overdratt til, når ikke annet er fastsatt i lov. Långiveren skal varsle låntakeren om overdragelsen. Gjelder overdragelsen en misligholdt fordring på en fysisk person, skal långiveren gi låntakeren opplysninger om muligheten for å søke gjeldsordning etter lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner. Kongen kan gi forskrift om hvilke opplysninger som skal gis.»

5.2 Høyringsfråsegnene

Høyringsinstansane er delte i spørsmålet om det bør innførast ei plikt til å opplyse om gjeldsordningslova ved overdraging av mishaldne krav. *Barne- og familiedepartementet, Forbrukarrådet, Forbrukarombodet, Gjeldsoffer-Alliansen, Juss-Buss og Regional støtte for behandling av gjeldsordningssakerer positive til ei slik opplysningsplikt . Barne- og familiedepartementetuttaler m.a.:*

«Barne- og familiedepartementet ser positivt på tiltak som kan bidra til å øke kunnskapen og bevisstheten omkring gjeldsordningsloven. Dette er særlig viktig overfor grupper hvor sannsynligheten for alvorlige økonomiske problemer er større enn normalt. Samtidig bør slike særlige informasjonstiltak som det er tale om i denne saken ikke rettes mot grupper hvor det ikke er noe som tyder på at betalingsproblemene er større enn ellers. Informasjonen må heller ikke lede noen til å tro at de har oppnådd en ubetinget rett til gjeldsordning.»

I høyringsfråsegna frå *Forbrukarrådet* heiter det:

«Gjeldsordningsloven er ment å gi skyldnere som ikke har mulighet til å betjene sin gjeld en mulighet til å komme ut av gjeldsforholdet. For at en slik mulighet skal fungere i praksis er det en nødvendig forutsetning at personer som befinner seg i en slik situasjon kjenner til muligheten for å søke om gjeldsordning. Forbrukerrådet ser derfor positivt på en regel som pålegger lanegivere å opplyse om adgangen til å søke gjeldsordning i tilfeller hvor fordringen overdras til andre.»

Kredittilsynet gir uttrykk for at dei ikkje kjenner til kva behov det er for å gjere gjeldsordningslova betre kjent, og om det i dag er for få som nyttar ordninga. *Den Norske Advokatforening* har ingen innvendingar mot forslaget i høyringsbrevet, men set spørjeteikn ved om ei opplysningsplikt i vesentleg grad vil auke kunnskapen om gjeldsordningslova.

Nærings- og handelsdepartementet, Næringslivets Hovedorganisasjon, Finansnærings Hovedorganisasjon, Sparebankforeningen, Finansieringsselskapenes Forening, Finansforbundet og KredittPartner AS er imot å pålegge private aktørar å innformere om høvet til å søkje gjeldsordning. *Nærings- og handelsdepartementet* uttaler dette i si høyringsfråsegn:

«Dersom man er av den oppfatning at gjeldsordningsinstituttet er for lite kjent, bør myndighetenes første virkemiddel være å bedre den informasjon det offentlige selv yter. Det mest naturlige er at informasjon om gjeldsordningsloven ytes av de offentlige instanser som er i kontakt med personer med betalingsproblemer. Dette gjelder i særlig grad namsmyndighetene, som vil være involvert i mange saker gjen-

nom utleggsforretninger. Fordelen med dette er både at informasjonen vil komme fra en nøytral part, og den vil antagelig også komme tidligere enn ved en eventuell overdragelse av en misligholdt fordring.»

Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen har følgjande merknader til spørsmålet om å innføre ei opplysningsplikt om gjeldsordningslova:

«Etter FNHs og Sparebankforeningens oppfatning synes forslaget om en slik opplysningsplikt, hvor formålet er å øke den alminnelige kunnskapen om muligheten for å få gjeldsordning, overflødig. Kunnskap om mulighetene for å søke gjeldsordning er i dag allment utbredt. Slik forslaget til bestemmelse er utformet vil skyldner få opplysning om mulighetene for å søke gjeldsordning i en rekke tilfeller hvor det ikke foreligger betalingsvansker av slike dimensjoner at det kvalifiserer for gjeldsordning etter gjeldsordningsloven. Selv om det kun gis nøytral informasjon om gjeldsordningsinstituttet, vil mange lett kunne få urealistiske forventninger med hensyn til mulighetene for å få innvilget slik gjeldsordning. Dersom det er behov for mer informasjon til skyldnere om adgangen til å søke gjeldsordning, bør det vurderes om det er andre og mer effektive måter å nå ut med slik informasjon på, enn å knytte slik informasjon opp mot et kreditorskifte.»

Dersom ein først legg til grunn at det bør innførast ei informasjonsplikt, må det avklarast når det skal vere plikt til å opplyse om gjeldsordningslova. *Kredittilsynet*uttaler følgjande om dette:

«En fordringsoverdragelse utløser ikke i seg selv noen rettigheter etter gjeldsordningsloven. Å knytte en opplysningsplikt om ordningen til det forhold at fordringen overdras kan derfor synes som en noe tilfeldig utløsende faktor. Det vil klart føre til at det gis informasjon til en rekke debitorer som en gjeldsordning ikke er aktuelt for. Dette gjelder trolig selv om informasjonsplikten begrenses til de tilfellene der fordringene er forfalt.

Slik «overskuddsinformasjon», i tillegg til den informasjonsplikten finansinstitusjonene allerede har etter finansavtaleloven, vil kunne bidra til at den samlede informasjonsmengde blir så omfattende at den virker mot sin hensikt.»

Forbrukarombodeter også skeptisk til å knytte opplysningsplikta til overdragingssituasjonen, og går i staden inn for å lovfeste ei generell informasjonsplikt overfor personar med betalingsproblem:

«Jeg stiller videre spørsmålsteget ved om ikke denne opplysningsplikten burde inntre uavhengig av om fordringen blir overdratt eller ikke, ut fra i hvilken grad fordringen er misligholdt/ hvor langt i inndrivelsesprosessen man har kommet? På denne måten ville man oppnå at alle som har alvorlige betalingsproblemer fikk informasjon om gjeldsordningsloven.»

Forbrukarrådeter positiv til ein regel som pålegg långivar å opplyse om høvet til å søkje gjeldsordning i tilfelle der fordringar vert overdregne til andre. Dei har følgjande oppfatning om kva slags overdragingssituasjonar som bør vere omfatta av ein slik regel:

«Det er naturlig at en slik regel knyttes opp mot overdragelse av lånet hvor skyldneren har misligholdt sine forpliktelser. Forbrukerrådet mener imidlertid at det ikke bør stilles strengere krav enn at lånet er misligholdt. Når lånegiveren overdrar en fordring som allerede er misligholdt vil det ligge en risiko for at skyldneren kanskje ikke klarer å betjene gjelden. Denne risikoen vil høyst sannsynlig gjenspeiles i den pris lånegiveren får for fordringen og bli lagt til grunn av partene ved salget. Et krav om at misligholdet må være av en slik art at det omfattes av finansavtalelovens § 52 vil kunne åpne for en omgåelse av opplysningsplikten. Lånegiveren kan da selge fordringen før misligholdet er av en slik art at det rammes av § 52 og på den måten spekulere i at skyldneren ikke kjenner sine rettigheter etter gjeldsordningsloven. En slik løsning vil etter vår mening være svært uheldig og kunne virke støtende på skyldnere som har havnet i en vanskelig situasjon.»

Det neste spørsmålet er kven som bør vere omfatta av ei plikt til å gi informasjon om gjeldsordningslova. Spørsmålet er om plikta berre bør gjelde for finansinstitusjonar og liknande institusjonar som nemnt i finansavtalelova § 1 andre ledd, eller om ho også bør gjelde for pensjonsfond, offentlege kredittinstitusjonar og andre institusjonar som er rekna opp i forskrift 11. februar 2000 nr. 102 om utvida verkeområde for finansavtalelova. *Finansforbundet, Finansnæringens Hovedorganisasjon, Sparebankforeningen, Kredittilsynet og Forbrukarombodet* meiner at ei eventuell opplysningsplikt bør gjelde fullt ut også for dei låneinstitusjonane som er omfatta av finansavtalelova etter forskrifta. Frå *Kredittilsynet*shøyringsfråsegn siterer vi følgjande:

«Dersom det skal lovfestes en opplysningsplikt med hensyn til gjeldsordningsloven ved overdragelse av fordringer, ser ikke Kredittilsynet avgjørende grunner til å gjøre forskjell på de finansinstitusjonene som er direkte underlagt finansavtaleloven og andre långivere. Dette innebærer at det bør knyttes en opplysningsplikt også i de tilfeller der overdragelse av lån skjer fra pensjonskasser, pensjonsfond og andre pensjonsinnretninger under offentlig tilsyn, offentlige kredittinstitusjoner og fond, overformynderier, stiftelser og enhver annen ervervsmessig yter av lån til forbrukere, jf. forskrift 11. februar 2000 nr. 102 om utvidet anvendelsesområde for finansavtaleloven.»

Vidare vart det i høyringsbrevet drøfta om opplysningsplikta ikkje berre skal gjelde ved overdraging av lånefordringar, men også ved overdraging av fordringar på vederlag for varer eller tenester. *Forbrukarombodet* uttrykker skepsis til å innføre ei opplysningsplikt ved overdraging av fordringar på varer eller tenester:

«Ved overdragelse av fordringer på vederlag for varer og tjenester ser jeg at det må tas andre hensyn, og at det muligens ikke er rimelig å lovfeste en opplysningsplikt for disse. Jeg antar likevel at det fra skyldners synspunkt vil være behov for opplysning, men at skyldnere med alvorlige betalingsproblemer i alle tilfeller også vil ha lån i finansinstitusjon e.l., og på denne måten vil bli orientert.»

Forbrukerrådet vil opne for å la opplysningsplikta omfatte tilfelle der vederlag på varer og tenester vert overdrege, og grunngir standpunktet slik:

«Forbrukerrådet merker at flere og flere leverandører av varer og tjenester gir kundene kreditt og mange markedsfører kredittmuligheten svært offensivt. Dette fører uten tvil til at mange etter hvert får en gjeld

de ikke klarer å betjene. Dette er en utvikling Forbrukerrådet ser med bekymring på.

De næringsdrivende vil i de aller fleste tilfeller ha forsøkt å drive inn gjelden via inkasso før de går til det skritt å selge fordringen. Det er derfor grunn til å anta at størstedelen av misligholdte fordringer som blir overdratt av næringsdrivende i stor grad skyldes manglende betalingsevne hos skyldneren. En opplysningsplikt om adgangen til å søke om gjeldsordning er derfor naturlig. Forbrukerrådet er klar over at det vil være vanskeligere for næringsdrivende enn finansinstitusjoner som faller inn under finansavtalelovens § 45 å innføre rutiner med å opplyse om gjeldsordningsinstituttet. Forbrukerrådet mener imidlertid at man her må legge avgjørende vekt på skyldnerens behov for opplysninger om adgangen til å søke om gjeldsordning, samt den omfattende og til dels pågående markedsføringen en del næringsdrivende driver for sine kredittordninger.»

Gjeldsoffer-Alliansener på linje med Forbrukerrådet:

«Vi ser at mange firmaer markedsfører sine varer og tjenester svært aggressivt. «Kjøp nå, betal rentefritt om seks måneder.» Forbrukerrådet har uttalt i media at minst halvparten av dem som biter på denne formen for markedsføring, havner i problemer. M.a.o retter bransjen sin markedsføring mot mennesker som de vet har svak økonomi. Vi mener derfor at også denne bransjen må pålegges å informere om gjeldsordningsloven.»

Det neste spørsmålet er om personkrinsen som skal få informasjon om gjeldsordningslova, skal avgrensast til forbrukarar eller omfatte alle skyldnarar.

*Forbrukerrådet*uttaler følgjande om dette:

«Forbrukerrådet har ingen spesielle kommentarer til hvorvidt opplysningsplikten også bør gjelde fordringer som er oppstått utenfor forbrukerforhold, men antar at mange av de samme hensynene gjør seg gjeldende for personer som er personlig ansvarlig for næringsgjeld.»

Den Norske Advokatforening foreslår å avgrense verkeområdet til fysiske personar:

«En er enig i Departementets avgrensing, slik at forslaget gjelder fordringer knyttet til fysiske personer. Dette ut fra gjeldsordningslovens målgruppe.»

I høyringsbrevet reiste Justisdepartementet spørsmål om opplysningsplikta også skulle gjelde ved overføring til inkasso. *Forbrukarombodet* stiller seg negativ til dette:

«Jeg støtter Justisdepartementet i at det ikke vil være riktig å stille krav om varslingsplikt ved overføring til inkasso, idet dette i mange tilfeller skjer på et svært tidlig tidspunkt etter at kravet er forfalt. Etter min oppfatning vil det imidlertid være behov for å innføre et krav om at slik opplysning blir gitt på et senere tidspunkt i inndrivelsesprosessen, før tvangsinndrivelse iverksettes. Inkassator vil naturlig ha en lojalitet til oppdragsgiver, men etter min oppfatning bør ikke inkassofirmaet gis anledning til å sette denne foran skyldnerens behov for opplysning. Dette bør slik jeg ser det kunne reguleres i inkassoloven.»

Forbrukerrådet og Gjeldsoffer-Alliansen går inn for ei opplysningsplikt der fordringar vert overført til inkasso på såkalla «no cure no pay» basis, dvs. tilfelle der vederlaget til inkassoforetaket utgjer ein viss prosent av det beløpet som vert drive inn. Vi gjengir følgjande frå *Forbrukerrådets* høyringsfråsegn:

«I en del tilfeller innebærer overføring til inkasso en lignende situasjon som ved overdragelse av misligholdte lån. Dette gjelder, som departementet påpeker, når inkassoforetaket tilbyr sine tjenester på «no cure no pay» basis. Inkassoforetaket tar da betaling i form av en bestemt andel i det beløpet som innkreves. Det er naturlig å anta at kreditor går inn på en slik avtale først når skyldneren antas å ha problemer med betalingsevnen. Likheten med overdragelse av fordringer ligger da i at kreditor, i og med avtalen, gir avkall på en del av gjelden i den tro at skyldneren ikke kan gjøre opp for seg, samt at inkassoselskapet får en egeninteresse i å få en størst mulig del av gjelden inndrevet. Behovet for en opplysningsplikt i disse tilfellene er derfor helt klart tilstede.

Forbrukerrådet vil bemerke at vi anser at en overførsel til inkasso på «no cure no pay» basis i mange tilfeller vil stride mot god inkassoskikk, men vil allikevel ikke utelukke at det er tilfeller der dette er forenlig med god inkassoskikk og da vil det etter vår mening være behov for en opplysningsplikt. Forbrukerrådet går derfor inn for en opplysningsplikt også i de tilfeller hvor fordringen blir overført til inkasso på en «no cure no pay» basis.»

I høyringsbrevet la Justisdepartementet til grunn at det mest tenlege vil vere å fastsetje det nærare innhaldet i opplysningsplikta i forskrift. Berre *Forbrukerrådet* har uttalt seg om dette spørsmålet:

«Forbrukerrådet mener, i likhet med departementet, at den mest hensiktsmessige løsning når det gjelder innholdet i opplysningsplikten er å fastsette utformingen av dette i forskrift. Innholdet bør være en nøytral opplysning om de regler som gjelder for å ha krav på gjeldsordning. Forbrukerrådet er enige i at det er viktig at utformingen ikke blir slik at skyldneren får inntrykk av å ha krav på gjeldsordning kun fordi fordringen er overdratt.»

I høyringsbrevet foreslo Justisdepartementet at ei eventuell opplysningsplikt vert utforma som ei ordensføresegn. *Forbrukerrådet og Gjeldsoffer-Alliansen* etterlyser sanksjonar ved brot på opplysningsplikta. *Forbrukerrådet* uttaler seg slik:

«Departementet har i sitt forslag ikke gitt regler som gir sivilrettslige følger for lånegivere som ikke overholder opplysningsplikten. Forbrukerrådet mener det er viktig, for å sikre regelens praktiske betydning for skyldneren, at det blir gitt sivilrettslige følger av at opplysningsplikten ikke er overholdt.

Forbrukerrådet opplever stadig at det vedtas nye regler som skal sikre forbrukernes stilling uten at det stilles sivilrettslige følger av brudd på reglene. Vi mener dette er en uheldig løsning. Regler som skal sikre forbrukernes stilling bør også gi rettigheter til forbrukerne dersom reglene blir brutt. Vi tror at dersom brudd på opplysningsplikten ikke gis sivilrettslige følger vil det kunne føre til at de «useriøse» i bransjen ikke følger opplysningsplikten noe som selvfølgelig er svært uheldig.

Det naturlige ville etter vår mening være å forme regelen slik at overdragelsen ikke er gyldig i forhold til skyldneren dersom opplysningsplikten ikke er overholdt.»

Gjeldsoffer-Alliansen har følgjande merknader til sanksjonsspørsmålet:

«Vi ser av høringsnotatet at departementet ikke foreslår sanksjonsmidler for overtredelse av opplysningsplikten. Dette mener vi er svært uheldig, og påstår at den utvikling vi så langt har sett fra inkassobransjen skulle tilsi skarpere lut. I mange tilfeller bryter bransjen bevisst lovpålagte tidsfrister, for derved å skaffe seg høyere inntekter med maksimalt salær. Skyldner blir på sin side straffet hardt for en dags forsinkelse, ved at salæret doubles.

GOA foreslår derfor at det innføres sanksjonsmidler i form av bøter ved overtredelse på opplysningsplikten.»

5.3 Departementets vurderingar

På bakgrunn av innspela i høringsrunden har Justisdepartementet valt å ikkje foreslå ei føresegn som pålegg finansinstitusjonar å opplyse om gjeldsordningslova ved overdraging av mishaldne krav. Det er fleire grunnar til at departementet ikkje gjer framlegg om ein slik regel:

For det første set departementet spørjeteikn ved om det er tilstrekkeleg behov for å påleggje finansinstitusjonane ei plikt til å informere om gjeldsordningslova. Eit slikt behov må i tilfelle grunngivast med at ei rekke personar med alvorlege gjeldsproblem har dårleg kjennskap til gjeldsordningslova og av den grunn ikkje søker om gjeldsforhandling. Departementet stiller seg noko tvilande til ein slik påstand, sjølv om manglande kjennskap til ordninga nok kan vere eit problem i enkelte tilfelle. Sidan gjeldsordningslova vart sett i verk i 1993 har det gjennomsnittleg vorte opna om lag 2000 gjeldsforhandlingar kvart år. Til samanlikning vert det totalt opna om lag 3500 konkursar kvart år. Av desse er om lag 500 personlege konkursar utan tilknytning til enkeltmannsforetak. Tala viser at gjeldsordningsinstituttet i praksis spelar ei viktig rolle.

For det andre er Justisdepartementet ikkje overtydd om at det ein kan oppnå ved å innføre ei lovpålagt opplysningsplikt står i forhold til ulempene ved ei slik ordning. Ulempene knyter seg i første rekke til det meirarbeidet ei slik ordning vil medføre for finansinstitusjonane ved at dei må informere skyldnarane om gjeldsordningslova når dei overfører mishaldne krav, og ved at dei må bruke tid på skyldnarar som måtte ønskje nærmare informasjon om ordninga. Som nemnt ovanfor, er departementet av den oppfatning at kjennskapen til gjeldsordningslova neppe er så dårleg at det kan rettferdiggjere å påleggje finansinstitusjonane ei informasjonsplikt. Ei slik plikt må i tilfelle gjelde generelt, då det ikkje let seg gjere å avgrense ho til å gjelde i forhold til personar med alvorlege gjeldsproblem, jf. nedanfor. Departementet er skeptisk til å innføre ei opplysningsplikt som i praksis vil rekke lenger enn det formålet tilseier - mange av dei som i tilfelle vil motta informasjonen, vil truleg ikkje ha eller få alvorlege gjeldsproblem, eller dei vil allereie ha kjennskap til gjeldsordningslova.

For det tredje meiner Justisdepartementet at det er andre tiltak som kan vere betre eigna dersom det er behov for å spreie kunnskap om gjeldsordningslova. Etter departementet sitt syn står det offentlege nærare til å informere om gjeldsordningslova enn det finansinstitusjonane gjer. Det naturlege vil vere at slik informasjon vert ytt av offentlege instansar som er i kontakt med

personar med betalingsvanskar. Namsmennene får i samband med utleggssaker kjennskap til personar som har økonomiske vanskar. Dei fleste kommunene arbeider dessutan med gjeldsrådgiving, og mange av dei har også eigen gjeldsrådgivar. Slik departementet ser det, kan desse organa gi betre, meir utførleg og meir målretta informasjon om gjeldsordningslova enn det finansinstitusjonane kan. I tillegg er det ein fordel om informasjon av denne typen vert ytt av ein nøytral instans.

For det fjerde vil Justisdepartementet vise til problema med å utforme ein treffsikker regel, dvs. ein regel som fører til at dei som har behov for informasjon om gjeldsordningslova får det, samtidig som dei som skal yte informasjonen ikkje vert pålagt ei plikt som rekk lenger enn nødvendig. At eit mishalde krav vert overdrege, *kan* tyde på at skyldnaren har betalingsvanskar, men treng ikkje gjere det. Og sjølv om ein person har betalingsvanskar, er det ikkje gitt at han er «varig ute av stand til å oppfylle sine forpliktelser», som er grunnvilkåret for å få opna gjeldsforhandling, jf. gjeldsordningslova § 1-3 første ledd første punktum. Det kan rett nok innvendast at det ikkje er noko stort problem om informasjonen vert ytt til fleire enn dei som strengt tatt treng han. Men overflødig informasjon representerer ein ufornuftig ressursbruk. Dessutan kan lite målretta informasjon om høvet til å søkje gjeldsforhandling skape falske forventingar, og i neste omgang føre til meirarbeid for dei som skal handsame søknadene. Vidare kan det i forhold til enkelte, som ikkje har nemneverdige økonomiske problem, verke støytande om det vert informert om høvet til å søkje gjeldsordning.

Justisdepartementet meiner det er viktig at personar med alvorlege betalingsproblem kjenner til gjeldsordningslova. Departementet ser det likevel ikkje som tenleg å påleggje finansinstitusjonar ei plikt til å informere om lova. I den grad det er behov for å informere om gjeldsordningsinstituttet, bør det primært vere eit offentleg ansvar. På bakgrunn av dette har departementet valt å ikkje utforme ein regel som pålegg finansinstitusjonane ei opplysningsplikt om gjeldsordningslova.

6 Krav om samtykke frå låntakaren der lånefordringer vert overdregne mellom finansinstitusjonar

6.1 Høyringsbrevet

Frå høyringsbrevet vert følgjande gjengitt:

«I forbindelse med behandling av Ot. prp. nr. 26 (2000-2001) Om lov om endringer i inkassoloven anmodet Stortinget Regjeringen om å vurdere å innføre et krav om samtykke ved overdragelse av lånefordringer på forbrukere mellom finansinstitusjoner. Bakgrunnen for dette fremgår av Innst.O. nr. 47 (2000-2001) s. 2-3. Justiskomiteen viser til at det verken ved behandlingen av finansavtaleloven eller senere er vurdert forslag om en regel om samtykke der en lånefordring overdras fra en finansinstitusjon til en annen. Komiteen mente et slikt forslag om ytterligere begrensning i adgangen til overdragelse av fordringer bør vurderes. Justisdepartementet ber i denne sammenheng om høyringsinstansenes syn på om det bør innføres en slik samtykkeregulering.

I dag gjelder det etter lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) § 45 første ledd bare krav om samtykke der lånefordringer overdras til andre enn finansinstitusjoner. Finansavtaleloven § 45 første ledd er fravikelig i næringsforhold og ufravikelig i forbrukerforhold.

Et krav om samtykke ved overdragelse vil medføre at forbrukeren vil slippe å måtte forholde seg til en annen institusjon enn den han eller hun selv har valgt å ta opp lån hos. På den annen side kan det anføres at en forbruker ikke vil ha noe stort behov for å kunne motsette seg at fordringen blir overdratt til en ny institusjon siden vedkommende beholder sine innsigelser mot den opprinnelige fordringshaveren etter overdragelsen, jf. finansavtaleloven § 45 annet ledd og § 55. Ved at fordringer ikke kan overdras til andre enn en finansinstitusjon uten låntakerens samtykke, har låntakeren allerede god sikkerhet for å ikke komme i et gjeldsforhold med fordringshavere som opptrer på en useriøs måte. Disse forhold er klart reflektert i forarbeidene til finansavtaleloven, jf. Ot.prp. nr. 41 (1998-99) s. 62.

Årsaken til at en fordring blir overdratt, kan være at låntakeren er i en alvorlig misligholdssituasjon og at institusjonen da finner det formålstjenlig å overdra fordringen til en annen institusjon med særlig kompetanse i inndrivelse av problematiske fordringer. Dersom en samtykkeregulering innføres, vil låntakeren kunne blokkere en slik overdragelse, noe som kan være uheldig fordi muligheten til fri overdragelse av lånefordringer mellom finansinstitusjoner øker fleksibiliteten og likviditeten i finansmarkedet, noe som er samfunnsøkonomisk gunstig. Dersom effektiviteten i finansmarkedet forbedres gjennom muligheten for overdragelse av fordringer, vil det også komme låntakerne til gode i form av lavere kredittkostnader.

Det kan også anføres at en regel om samtykke ved overdragelse vil være uheldig der årsaken til overdragelsen er organisatoriske endringer i den aktuelle finansinstitusjonen. Man kan for eksempel tenke seg at en bank som tidligere har tilbudt både nærings- og forbrukerlån, leg-

ger om virksomheten til bare å gjelde lån i næringsforhold. Det kan da hevdes at det er urimelig at en eller noen få privatkunder ved å nekte samtykke til overdragelse tvinger banken til likevel å opprettholde et apparat for behandling av privatkunder.

Vi bemerker i denne sammenheng at det i utgangspunktet ikke vil regnes som overdragelse dersom fordringer overdras gjennom selskapsrettslige transaksjonsformer, for eksempel ved at en finansinstitusjon som er et aksjeselskap, oppretter et nytt selskap ved fisjon der deler av virksomheten inkludert lånefordringer inngår som selskapskapital. Dette selskapet kan overdras til en annen finansinstitusjon. Rettslig sett vil slike disposisjoner ikke anses som overdragelse av selve lånefordringene, jf. Ot. prp. nr. 26 (2000-2001) pkt. 3.5.9. Dette kan også gjøre det mulig for institusjonene å omgå kravet om samtykke ved at lånefordringer blir overført som selskapskapital, noe det kan være vanskelig å forhindre rettslig sett uten at man risikerer å ramme selskapsrettslige transaksjoner som utgjør en reell omorganisering av virksomheten.

I dagens marked er finansinstitusjonene i økende utstrekning organisert som finanskonserner bestående av selskaper med spesialiserte funksjoner. I den sammenheng kan det tenkes at fordringer mer eller mindre rutinemessig blir overdratt mellom selskaper i konsernet, f.eks. fra konsernets kredittselskap til konsernets ordinære bank. Det kan være at det er særlig behov for å kunne overdra fordringer i slike tilfeller, samtidig som kundene kanskje har mindre grunn til å motsette seg overdragelsen i disse tilfellene fordi de hele tiden vil kunne forholde seg til det samme konsernet.»

6.2 Høyringsfråsegnene

Barne- og familiedepartementet, Kredittilsynet, Norges Bank, Den norske Advokatforening, Finansforbundet, Finansieringsselskapenes Forening, Finansnæringens Hovedorganisasjon, Forbrukarombodet, Forbrukarrådet, Sparebankforeningen i Norge, Handels- og Servicenæringens hovedorganisasjon, KredittPartner AS, og Juss-Buss er alle mot å innføre ei ordning med krav om samtykke ved overdraging av fordringar mellom finansinstitusjonar og liknande institusjonar. Av høyringsinstansane er det berre *Gjeldsoffer-Alliansen og Regional støtte for behandling av gjeldsordningssaker* som går inn for eit slikt forslag.

Gjeldsoffer-Alliansen uttalte dette i høyringa:

«GOA vil vise til Justiskomiteens ønske om at et slikt krav bør vurderes. Vi vil sterkt understreke behovet for at en slik regel bør innføres. Bakgrunnen er at vi ser utviklingen av en «finansindustri» som ikke skyr noen midler i bestrebelsene på å skaffe seg flere og flere «melkuer.»

Vi sikter her til bransjens markedsføring rettet mot personer som allerede er i problemer. Bl.a. «Kjøp nå, betal rentefritt om seks måneder.» Aktørene vet på forhånd at minst halvdel av dem som biter på tilbudet, kommer til å misligholde dette. Dermed har finansindustrien fått et nytt offer, der de kan kjøre opp rentene og vri vedkommende som en sitron. De bør fratras muligheten til å selge fordringen på billigsalg.

GOA foreslår derfor at det innføres en regel om samtykke fra låntageren der lånefordringer overdras mellom finansinstitusjoner.

GOA vil også be departementet på nytt vurdere en forkjøpsrett for skyldneren ved overdragelse av fordringer. Det er og blir støtende at

en kredittgiver kan selge en fordring til andre for 1 % av verdi. Skyldner har i mange tilfeller betalt renter og omkostninger til opprinnelig kreditor i årevis.

Bakgrunnen for begge de to siste forslag er et ønske om at finansindustrien må tvinges til å legge større vekt på kredittvurdering ved stiftelsen av kreditten. Vi hadde trodd at ikrafttreddelsen av finansavtaleloven 1. juli 2000 ville medføre en bedring på dette punkt, men ble sørgelig skuffet. Det kan virke som om finansindustrien ikke er i stand til å lese § 47 (om frarådningsplikten.)»

Regional støtte for gjeldsordningssaker er samdt i at finansavtalelova § 45 andre ledd og § 55 langt på veg ivaretek interessene til låntakarane, men meiner likevel det er behov for å innføre eit samtykkekrav:

«Det må imidlertid påpekes at låntaker vil kunne ha et aktverdig behov for å unngå overdragelsen. Man kan også stille spørsmål om ikke det i en del tilfeller kan være sunt for finansinstitusjonen selv (og næringen som sådan) dersom institusjonen må være forberedt på å «stå løpet ut» sammen med skyldner, når institusjonen har valgt å inngå den aktuelle låne-/kredittavtalen.

Særlige hensyn gjør seg gjeldende dersom finansinstitusjonen har markedsført seg selv eller produktet med vekt på tilknytning til kunden og «personlig service». Dette må gjelde selv om skyldner ikke kan vinne frem med at dette er en avtalerettslig forutsetning som hindrer overdragelse.

Samtykkeregelen kan utformes enten som krav om positivt samtykke eller som en adgang for skyldner til å protestere innen en gitt frist (samtykke ved passivitet) dersom han vil motsette seg overdragelsen.

Vi antar at den siste varianten vil gi en rimelig balansert løsning som en generell regel. Dette gjelder dessto mer i de tilfeller der lånet/kreditten ikke lenger avvikles på regulær måte på grunn av mislighold. I disse tilfeller er de involverte parters felles ansvar for å rydde opp særlig sterkt. Vi deler ikke departementets syn, der finansinstitusjonens behov tillegges avgjørende vekt.

Vi ser ikke forskjell på vanlige overdragelser og overdragelser ifbm finanskonserner bestående av selskaper med spesialiserte funksjoner og andre overdragelser. Det er helt klart en utvikling mot en slik måte å organisere virksomheten på. For låntaker vil det imidlertid ofte oppleves som en «pulverisering» av ansvar og plikter når organiseringen blir gjort på denne måten.»

Kredittilsynet går mot eit samtykkekrav og uttaler:

«Kredittilsynet ser ikke noe behov for at låntakeren skal måtte inngi sitt samtykke dersom en fordring overdras mellom to finansinstitusjoner, da vedkommende forbruker beholder sine innsigelser mot den opprinnelige fordringshaver, jf. finansavtaleloven §§ 45 annet ledd og 55. Fordringer kan heller ikke overdras til andre enn finansinstitusjoner uten låntakers samtykke, og låntaker er med dette sikret mot useriøse fordringshavere. Kredittilsynet vil ellers bemerke at det fra en tilsynsmessig side kan være uheldig med ordninger som vanskeliggjør overdragelse av slike fordringsmasser mellom finansinstitusjoner, for eksempel i forbindelse med nødvendige omstruktureringer eller rene redningsaksjoner for en bank eller lignende.

Kredittilsynet stiller seg for øvrig bak departementets synspunkter, og finner ikke grunn til å gå nærmere inn på de andre problemstillingene innstillingen reiser.»

Heller ikkje *Den Norske Advokatforening* synest å sjå behovet for ein samtykkeregulering, og peiker på at ein slik regel vil vere lite fleksibel i dagens finansmarknad. Også *Norges Bank* er som nemnt imot eit samtykkekrav, og uttaler dette:

«Justisdepartementet peker på flere forhold som kan tale i mot en slik utvidelse av samtykkekravet, og vi slutter oss til de synspunktene som departementet fremfører. Vi anser at en utvidelse av kravet til samtykke kan redusere fleksibiliteten og effektiviteten i finansmarkedene, samt svekke finansinstitusjonenes mulighet for risikostyring og diversifisering. Videre kan et utvidet samtykkekrav hemme nødvendige organisatoriske og strukturelle endringer i finansnæringen.

I likhet med departementet anser vi også at bedre effektivitet i finansmarkedet kan komme låntakere til gode i form av lavere kredittkostnader. For øvrig gir finansavtaleloven §§ 45, jf 55 forbrukere allerede et godt vern i tilfelle overdragelse mellom finansinstitusjoner ved at låntaker beholder sine innsigelser mot den opprinnelige fordringshaveren. Forbrukeren rettsstilling blir dessuten ytterligere styrket hvis den overdragende institusjon pålegges opplysningsplikt om adgangen til å søke gjeldsordning, i samsvar med departementets forslag til endringer i finansavtalelovens § 45 annet ledd.

Avslutningsvis peker vi på Finansdepartementets høringsbrev av 06.06.01 vedlagt NOU 2001: 23 om Finansforetakenes virksomhet med frist for uttalelse 05.10.01. Banklovkommisjonen foreslår i sin sjette utredning å åpne for såkalt «verdipapirisering». Som en følge av dette anbefaler flertallet i Kommisjonen at kravet til samtykke i finansavtaleloven § 45 erstattes med en adgang til å nekte overdragelse innen en rimelig frist. Reservasjonsretten foreslås innført i ny lov om finansforetak § 10-17. På denne bakgrunn anbefaler vi at departementet ikke i noe fall initierer endringer i samtykkekravet før også Banklovkommisjonens forslag er behandlet.»

Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen i Norge er sterkt kritiske til å innføre ein samtykkeregulering:

«FNH og Sparebankforeningen vil sterkt motsette seg at det innføres en slik samtykkeregulering ved overdragelse av lånefordringer mellom finansinstitusjoner. For det første kan det ikke sees hva behovet for et slikt samtykkekrav skulle være der fordringen overdras til en finansinstitusjon som er underlagt tilsyn av myndighetsorganer og de forpliktelser som følger av finansavtalelovens bestemmelser og lovverket for øvrig. Låntakeren har gjennom dette regelverket sikkerhet mot å komme i et gjeldsforhold med fordringshavere som vil kunne benytte hardhendte innkrevingsmetoder. Alle innsigelser knyttet til gjeldsforholdet vil likeledes være i behold overfor den nye kreditor og skyldnerens stilling vil ikke være svekket gjennom overdragelsen.

Under enhver omstendighet bør overføringer innenfor et konsern holdes utenfor kravet til samtykke, hvor det i enda mindre grad vil være grunn til å motsette seg overføring av lånet til annen finansinstitusjon. Vi viser i denne forbindelse til Banklovkommisjonens forslag til ny § 13-8 i NOU 2001:23 Finansforetakenes virksomhet, hvor hensynet til å kunne organisere «likeartet virksomhet» i ulike selskaper i konsernet er lagt til grunn som et viktig prinsipp.

Erfaringsmessig vet man at svært få kunder vil besvare henvendelser hvor det anmodes om et samtykke eller andre former for aktiv tilbakemelding, selv der det tilbudet som gis til kunden kan betegnes som positivt eller fordelaktig for kunden. I praksis vil et krav om et aktivt samtykke fra kunden i det alt vesentlige blokkere for overdragelse av låneporteføljer selv om kunden rent faktisk ikke har innvendinger mot forespørselen. Mangelen på svar er ofte ikke et utslag av at man aktivt har vurdert det tilbud eller spørsmål man har blitt forelagt. Låntaker vil under enhver omstendighet ha anledning til å bytte långiver dersom han skulle ha motforestillinger mot å forholde seg til den fordringshaver som lånet overdras til. I den grad det måtte være behov for å innføre et krav om samtykke ved overføring av lånefordringer vil dette særlig kunne være aktuelt i forholdet til private kreditorer som i utgangspunktet ikke vil være omfattet av finansavtalelovens krav eller underlagt tilsyn av offentlige myndigheter.

Kravet til aktivt samtykke ved overføring av lånefordringer vil forhindre forretningsmessige godt begrunnede transaksjoner, herunder omorganisering og omstruktureringer med sikte på å oppnå effektivisering av virksomheten, noe som vil være samfunnsøkonomisk uheldig. Dette vil igjen kunne få konsekvenser for låntakerne i form av høyere kredittkostnader. Som departementet også peker på, vil det i tillegg være flere typer transaksjonsformer som innebærer overføring av fordringer hvor dette rettslig sett ikke ville anses som en overdragelse i finansavtalelovens § 45s forstand. De store omgåelsesmulighetene tilsier i seg selv at man ikke innfører et samtykkekrav.

I Banklovkommisjonens utredning om oppkjøp og inndrivning av fordringer m.v. (NOU 1999:31) ble spørsmålet om å innføre en eventuell forkjøpsrett ved overdragelse av lånefordringer sendt på høring. De argumenter som talte mot innføring av en slik forkjøpsrett, gjør seg også til dels gjeldende i forhold til kravet om innføring av aktivt samtykke fra lånekunden ved overdragelse av en lånefordring til annen finansinstitusjon.

(...)

Spørsmålene omkring overdragelse av fordringsmasser gjennom såkalt verdipapirisering er grundig vurdert i Banklovkommisjonens utredning om finansforetakenes virksomhet i NOU 2001: 23 kapittel 6 som nå er sendt på høring. Banklovkommisjonen foreslår her at et finansforetak med Kredittilsynets samtykke kan overdra en låneportefølge eller annen fordringsmasse som utgjør en betydelig del av foretakets utlånsvirksomhet. Det er ikke foreslått krav om aktivt samtykke fra den enkelte lånekunde i denne sammenheng. Vi forutsetter at spørsmålet om hvorvidt det skal innføres et krav til samtykke fra låntaker ved overføring av lånefordringer mellom finansinstitusjoner holdes atskilt fra den vurdering Banklovkommisjonen har foretatt for så vidt gjelder verdipapirisering.»

Finansforbundet og Finansieringsselskaperens Foreninger også sterkt imot eit samtykkekrav. *Finansforbundet*uttaler:

«Et krav om samtykke fra låntaker ved overdragelse av lånefordringer mellom finansforetak vil Finansforbundet på det sterkeste advare mot. For det første kan forbundet ikke se noe behov for en slik endring, da låntakerens stilling er sikret finansavtaleloven og annet lovverk. For det andre vil en innføring av en slik regel i praksis kunne fjerne den muligheten som i dag ligger i kjøp og salg av fordringer mellom finansforetak og som er en av forutsetningene for et effektivt låne- og kapitalmarked. Dette kan som over tid påføre låntakerne økte

kredittkostnader. Hvis departementet likevel velger å innføre en slik regel ber forbundet om at overføringer innenfor konsern holdes utenfor kravet til samtykke.»

Barne- og familidepartementet grunngir sin motstand mot eit samtykkekrav slik:

«Departementet mener at forbrukeren er tilstrekkelig beskyttet mot eventuelle ulemper etter overdragelse av fordringer ved det eksisterende forbud mot overdragelse av lånefordringer til andre enn finansinstitusjoner, jf. finansavtaleloven § 45 første ledd. De betenkeligheter ved å utvide kravet om samtykke til også å gjelde overdragelse mellom finansinstitusjoner som Justisdepartementet peker på i høringsnotatet er etter vårt syn så tungtveiende at de må gis gjennomslag. Vi ser derfor ikke noe behov for en samtykkeregulering som nevnt i høringsnotatet.»

Også *Forbrukarombodet* meiner at ein samtykkeregulering ikkje er tilrådeleg:

«Jeg ser ut fra Justisdepartementets redegjørelse for problemer i forbindelse med en slik samtykkeregulering at dette ikke vil være tilrådelig. Forbruker har dessuten allerede god beskyttelse gjennom finansavtaleloven § 45.»

Heller ikkje *Forbrukerrådet* ser noko behov for ein slik regel:

«Forbrukerrådet ser at et krav om samtykke ved overdragelse av fordringer lett kan føre til at adgangen til å overdra fordringer blir illusorisk ved at skyldnere systematisk nekter en overdragelse. Så lenge fordringer kun kan overdras til andre finansinstitusjoner og skyldneren beholder sine innsigelser er det vanskelig å se noe stort behov for samtykke.»

6.3 Departementets vurderingar

Justisdepartement vil rå frå å innføre eit krav om samtykke ved overdraging av lånefordringar på forbrukar mellom finansinstitusjonar. Eit samtykkekrav vil redusere verdien av krav som formuesobjekt.

Departementet viser til at eit stort fleirtal av høyringsinstansane, også forbrukarsida, har gått mot å innføre eit samtykkekrav som nemnt. Høyringsinstansane peiker uttrykkeleg på at det ikkje er noko behov for ein slik regel.

Av høyringsinstansane er det berre *Gjeldsoffer-Alliansen* og *Regional støtte for behandling av gjeldsordningssaker* som går inn for å innføre eit samtykkekrav. Dei to høyringsinstansane er ikkje samde om korleis ein best kan gjennomføre eit samtykkekrav. *Gjeldsoffer-Alliansen* synest å gå inn for å innføre eit krav om aktivt samtykke frå skyldnaren, medan *Regional støtte for behandling av gjeldsordningssaker* tek til orde for å innføre eit krav om passivt samtykke, dvs. at skyldnaren har samtykka til overdraginga dersom han ikkje aktivt har sett seg imot.

Departementet er samd med dei høyringsinstansane som peiker på at det ikkje synest å vere noko behov for ein regel om samtykke i desse situasjonane. Dette har òg ei side til Regjeringa sitt arbeid for eit enklare regelverk.

Departementet vil peike på at ein heller ikkje då finansavtalelova § 45 vart vedteken, såg noko behov for ein regel om samtykke ved overdraging av krav

til finansinstitusjonar. Ordninga i lova på dette punktet, om at krav kan overdragast utan samtykke i slike tilfelle, byggjer nettopp på det synet at overdraging mellom slike typer institusjonar må reknast for å vere trygt for kunden, jf. Ot.prp. nr. 41 (1998-99) Om lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven) s. 62, der det er sagt uttrykkeleg at slike institusjonar gir grunn til visse forventningar med omsyn til korleis avtaleparten opptreer overfor kundane sine. Departementet kan ikkje sjå at dette har endra seg. Når behovet for ein regel om samtykke ikkje synest å vere til stades, kan ein etter departementet sitt syn ikkje forsvare å gi reglar som etter innspela i høyringsrunden vil skape store problem ved overdraging av krav.

Det kan vere gode grunnar til at krav vert overdregne mellom denne typen institusjonar. Som påpeikt i høyringsbrevet, kan årsaka til at eit krav vert avhenda vere at låntakaren er i ein alvorleg mishaldssituasjon, og at finansinstitusjonen derfor finn det formålstenleg å avhende kravet til nokon som har særleg kompetanse i høve til inndrivning av problematiske krav. Departementet kan ikkje sjå at det ligg føre dokumentasjon for at kreditorskifte mellom finansinstitusjonar generelt fører med seg ei meir hardhendt inndrivning. Ein låntakar kan uansett bli utsett for ei meir aggressiv inndrivning av lånet enn tidlegare, sjølv om kravet ikkje vert avhenda.

Samfunnsøkonomisk er det truleg ein fordel at det finst aktørar som har spesialisert seg på oppkjøp og inndrivning av problematiske krav. Høvet til å avhende krav fritt mellom finansinstitusjonar aukar fleksibiliteten og likviditeten i finansmarknaden. Å følgje opp og inndrive vanskelege krav, krev i praksis at långivaren har oppretta eit eige apparat i organisasjonen som kan handsame denne typen saker. Særleg for mindre finansinstitusjonar er det uforholdsmessig ressurskrevjande å ha eit eige apparat for inndrivning av vanskelege krav. Eit samtykkekrav ved avhending mellom finansinstitusjonar gjer det mogleg for låntakarane å blokkere ei slik ordning. Dersom effektiviteten i finansmarknaden vert betra gjennom overdraging av fordringar, vil det også kunne kome låntakarane til gode i form av lågare kredittkostnader.

I høyringsbrevet vert det presisert at overdraging gjennom selskapsrettslege transaksjonsformer, til dømes ved at ein finansinstitusjon som er et aksjeselskap, opprettar eit nytt selskap ved fisjon der deler av verksemda inkludert lånefordningar inngår som selskapskapital, rettsleg sett ikkje vil reknast som overdraging av sjølvne lånefordringane, jf. Ot.prp. nr. 26 (2000-2001) punkt 3.5.9. Dette opnar for ei omgåing av eit eventuelt samtykkekrav gjennom slike selskapsrettslege transaksjonar. Ein gjennomskjæringsregel må verte skjønsmessig, og kan derfor ikkje gi ei fullgod avgrensing av dei reelle selskapsrettslege disposisjonane.

Innmatstransaksjonar, dvs. at forfalne krav vert omsett saman med andre typar aktiva, kan ikkje reknast for selskapsrettslege transaksjonar i denne samanhengen. I desse tilfella vil ein skyldnar kunne blokkere ei overdraging med sikte på omstrukturering av ei verksemd, til dømes der ein finansinstitusjon ønskjer å dreie verksemda vekk frå personkundemarknaden, og derfor ikkje har eit like stort behov for eit velutvikla filialnett. Dette ville vere ein uheldig biverknad av å innføre eit samtykkekrav.

Finansinstitusjonane er i aukande grad organisert som finanskonsern, der kvart selskap har spesialiserte funksjonar. I slike konsern blir fordringar meir

eller mindre rutinemessig overdregne mellom konsernselskapa, til dømes frå konsernet sitt kredittselskap til konsernet sin ordinære bank. Det er eit særleg behov for å kunne overdra krav i slike høve utan at låntakarane kan motsetje seg det.

Eit krav om aktivt samtykke inneber at skyldnarane må gi finansinstitusjonane melding om dei godtek den aktuelle overdraginga. Dersom dei ikkje gir slik melding, kan kravet ikkje overførast. Ein risikerer såleis at ein skyldnar kan hindre eller forseinke ei overdraging, fordi han av av rein vanvare unnlet å svare på finansinstitusjonen sitt spørsmål om samtykke.

Dersom ein vél å innføre ein regel om samtykke til overdraging ved passivitet, fell risikoen for umedvitne hindringar eller forseinkingar bort. Dei andre motomsyna som er nemnde ovanfor, gjer seg likevel gjeldande.

Departementet finn som nemnt motomsyna så tungtvegande at det ikkje synest aktuelt å innføre eit samtykkekrav i noka form.

Departementet gjer for orden skuld merksam på at Finansdepartementet nettopp har lagt fram ein proposisjon om verdipapirisering mv., jf. Ot.prp. nr. 104 (2001-2002) Om lov om endringar i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (verdipapirisering og obligasjoner med særskilt sikkerhet). I denne proposisjonen er det foreslått ein regel om passivt samtykke dersom fordringar vert overdregne til eit verdipapiriseringforetak. Det går klart fram av proposisjonen at særlege forhold gjer seg gjeldande i forhold til verdipapiriseringforetak. Foretaka vil ikkje vere underlagt tilsyn og kapitaldekningskrav mv. som er vanleg i forhold til finansinstitusjonar elles, jf. punkt 4.9.3 i proposisjonen. Grunngevinga støttar nettopp at det ikkje generelt sett er grunnlag for ein samtykkeregulering som Stortinget har bede Regjeringa om å utgreie. I verdipapiriseringstilfella, der det er påvist eit særleg og spesielt behov, fann ein vidare berre å kunne foreslå ein regel om passivt samtykke.

Departementet har etter ei samla vurdering kome til at det ikkje er grunnlag for nokon regel om samtykke ved overdraging av lånefordringar mellom finansinstitusjonar. Departementet meiner at urimeleg pågåande inndrivingsmetodar best kan motverkast med reglar knytt til sjølve inndringa, og viser i den samanheng til forslaga i punkt 3 og 4 ovanfor.

7 Andre endringer

7.1 Uttrykkeleg heimel til å setje vilkår for løyve til å drive oppkjøp og inndrivning av fordringar

Ved lov 16. mars 2001 nr. 8 vart det innført krav om løyve for verksemder som driv oppkjøp og inndrivning av forfalne pengekrav, jf. inkassolova § 5 tredje ledd. I spesialmotiva er det uttalt at § 5 tredje ledd andre punktum gir Kredittilsynet heimel til å setje vilkår for slike løyver, jf. Ot.prp. nr. 26 (2000-2001) s. 52. Høvet til å setje vilkår er også omtalt på s. 37 i proposisjonen og i Innst. O. nr. 47 (2000-2001) s. 4. Ifølgje forarbeida kan vilkåra til dømes gå ut på at det krevst røynsle frå bank- eller inkassoverksemd for den som skal leie eit foretak som driv oppkjøp og inndrivning av fordringar.

Vilkårsheimelen har ved ein inkurie falle ut av lovforslaget og har heller ikkje kome med i den vedtekne lova. Justisdepartementets lovavdeling har i brev 2. januar 2002 til Kredittilsynet (sak 01/2155 EP) lagt til grunn at det er eit visst høve til å stille vilkår, sjølv utan uttrykkeleg heimel.

Justisdepartementet meiner at høvet til å stille vilkår bør kome klart til uttrykk i lova, og gjer derfor framlegg om at dette vert presisert i § 5 tredje ledd andre punktum. Sidan det er tale om å rette opp ein inkurie, har ein ikkje funne grunn til å sende spørsmålet på særskilt høyring.

7.2 Spørsmålet om eit inkassoforetak kan ha fleire faktiske leiarar

Inkassolova § 5 første ledd regulerer kva vilkår som må vere oppfylt for at eit foretak skal kunne få løyve til å drive stadig og ervervsmessig inndrivning av forfalne pengekrav for andre. Eitt av vilkåra er at «den som faktisk leder inkassovirksovmheten» har personleg inkassoløyve, jf. første ledd bokstav a. Førsegna fekk sin noverande ordlyd ved lov 16. mars 2001 nr. 8. Tidlegare brukte lova formuleringa «den eller de som har den faglige ledelsen av inkassovirksovmheten» (utheva her). Det var dermed klart at eit inkassoforetak kunne ha fleire faglege leiarar for ulike delar av verksemda. Det kan reisast spørsmål om lovendringa inneber at eit inkassoforetak berre kan ha *ein*faktisk leiar.

Ordlyden i § 5 første ledd bokstav a trekkjer i retning av at det berre kan vere ein faktisk leiar i kvart foretak. Etter ei nærmare drøfting, der det m.a. er lagt vekt på uttalar i forarbeida og reelle omsyn, har Justisdepartementets lovavdeling likevel kome til at eit inkassoforetak etter omstenda kan ha fleire faktiske leiarar, jf. brev 15. april 2002 til Kredittilsynet (sak 01/2155 EP).

Etter departementet sitt syn er dagens lovtekst noko misvisande. Det vert derfor foreslått å endre lovteksten, slik at det kjem klart fram at eit inkassoforetak kan ha fleire faktiske leiarar. I tillegg til endringa i § 5 første ledd, må det gjerast ei tilsvarande endring i § 5 fjerde ledd (tredje ledd etter forslaget her), som regulerer vilkåra for løyve til å drive oppkjøp og inndrivning av forfalne pengekrav for eiga rekning. Spørsmålet er ikkje sendt på særskilt høyring, ettersom departementet ser det slik at det berre er tale om å presisere innhaldet i gjeldande rett.

7.3 Kredittilsynets høve til å leggje ned forbod mot lovstridig inkassoverksemd - inkassolova § 24

Inkassolova § 24 fjerde ledd slår fast at Kredittilsynet kan leggje ned forbod mot inkassoverksemd dersom eitt eller fleire av vilkåra i § 4 første ledd ikkje er oppfylt for ei inkassoverksemd som vert driven i medhald av inkassoløyve etter § 5. Etter inkassolova § 4 første ledd kan inkassoverksemd berre drivast av foretak som er registrert i foretaksregisteret og har løyve dersom ikkje noko anna følger av unntaksreglane i tredje og fjerde ledd.

Føresegna i inkassolova 4 første ledd vart endra ved lov 16. mars 2001 nr. 8. Dei føresegnene som svarer til den tidlegare § 4 første ledd, er no plassert i § 5 første ledd og § 4 andre ledd andre og tredje punktum. Konsekvensen av at § 4 første ledd vart endra utan at ein samtidig endra tilvisinga i § 24 fjerde ledd, er at Kredittilsynets kompetanse til å leggje ned forbod mot lovstridig inkassoverksemd etter ordlyden synest å vere innskrenka. Eksempelvis kan det no verke som om Kredittilsynet manglar heimel til å leggje ned forbod dersom eit inkassoforetak ikkje tilfredsstillir suffisienskravet (som no er formulert i § 4 andre ledd andre og tredje punktum). Det har ikkje vore meininga å innskrenke Kredittilsynets kompetanse til å leggje ned forbod mot ulovleg inkassoverksemd.

Departementet gjer på denne bakgrunn framlegg om at Kredittilsynet skal ha kompetanse til å leggje ned forbod mot inkassoverksemd dersom eitt eller fleire av vilkåra i § 4 og § 5 første, tredje og fjerde ledd ikkje er oppfylt. Dette inneber at Kredittilsynet kan leggje ned forbod dersom vilkåra for å drive inkassoverksemd eller vilkåra for inkassoløyve ikkje er oppfylt. Sidan det er tale om å rette opp ein feil, har departementet ikkje funne grunn til å sende spørsmålet på særskilt høyring.

7.4 Andre formelle endringar

I tillegg til dei endringane som er nemnde under 7.1-7.3, gjer departementet framlegg om nokre reint lovtekniske endringar for å bringe utforminga av inkassolova meir i samsvar med dei allmenne tilrådingane som Justisdepartementets lovavdeling har gitt i «Lovteknikk og lovforberedelse» (2000). Nokre av endringane er ei følgje av at det blir tatt inn eit nytt kapittel VII med seks nye paragrafar, slik at dei åtte paragrafane som kjem sist i lova, får nye paragrafnummer.

8 Økonomiske og administrative konsekvensar

Forslaget om å innføre reglar om klagenemnd for inkassosaker har ikkje i seg sjølv økonomiske og administrative konsekvensar. Derimot vil opprettinga av ei klagenemnd ha slike konsekvensar. Som nemnt byggjer lovforslaget på at ei klagenemnd vert oppretta gjennom privat initiativ.

Justisdepartementet har fått opplyst at Norske Inkassobyråers Forening og Forbrukarrådet reknar med at drifta av nemnda sitt sekretariat kvart år vil koste om lag 1 million kroner. Denne kostnaden skal dekkjast av dei inkassoforetaka som er tilknytt nemnda. I tillegg til dette kjem godtgjersle til dei fire nemndsmedlemmene og leiaren av nemnda. Godtgjersle til leiaren skal delast likt mellom Norske Inkassobyråers Forening og Forbrukarrådet. Kvar av partane dekkjer godtgjersla og andre utgifter til dei to nemndsmedlemmene som dei sjølve utpeikar. Ved grove brot på kravet til god inkassosjikk i § 8 kan vedkomande inkassoforetak påleggjast å betale nemnda sine sakskostnader i den aktuelle saka, jf. lovutkastet § 25.

Opprettinga av ei eller fleire inkassoklagenemnder vil truleg medføre at Forbrukarrådet, forbrukarkontora og inkassoforetaka i ein viss mon får frigjort ressursar som i dag går med til klagehandsaming. Ved at ein får kanalisert klagesaker inn i nemndssystemet er det grunn til å tru at dei nemnde instansane kan bruke mindre tid på slike saker. Forbrukarrådet har antyda at mellom 250 og 300 forbrukarar vil ta kontakt med nemnda kvar månad. Av desse reknar ein med at ca. 10 % vert følgt opp i form av ein skriftleg klage, og at ca. 10 % av dei skriftlege klagane vil ende opp i ei realitetsavgjerd.

Forslaget om at klagenemndene kan oversende fråsegner til Kredittilsynet, kan ha visse konsekvensar for Kredittilsynet. Sjølv gjennomlesinga av fråsegnene vil neppe ta særleg lang tid. I den grad Kredittilsynet meiner at fråsegnene gir grunnlag for bruk av sanksjonar, må det følgjast opp i form av konkrete saker mot dei aktuelle inkassoforetaka eller personar som er knytt til desse. Dette vil krevje at Kredittilsynet set av tilstrekkelege ressursar til handsaming av slike saker. Det er på førehand vanskeleg å vite i kva grad ei rapporteringsordning vil føre til auka tilsyn og auka bruk av sanksjonar frå Kredittilsynet si side.

9 Merknader til lovutkastet

Til endringane i § 5

I § 5 *første ledd bokstav a* og *tredje ledd første punktum* er det presisert at eit inkassoforetak kan ha fleire faktiske leiarar. Bakgrunnen for endringa er drøfta under punkt 7.2 ovanfor. Fleire faktiske leiarar er først og fremst aktuelt i større inkassoforetak, der det vil vere vanskeleg eller umogleg for ein ein-skild person å ha den faktiske leinga av inkassoverksemda i alle avdelingane eller einingane. Dersom eit inkassoforetak har fleire faktiske leiarar, t.d. ein faktisk leiar for kvar avdeling, må kvar av dei ha personleg inkassoløyve etter andre ledd. Kor vidt ein person skal reknast som «faktisk leder», vil m.a. avhenge av kva ansvar han har og korleis foretaket si inkassoverksemd er organisert. Ein føresetnad for at ein person skal reknast for faktisk leiar, er at han har eit eige ansvarsområde, åtskilt frå ansvarsområdet til dei andre faktiske leiarane. Eit foretak kan som utgangspunkt ikkje ha to eller fleire faktiske leiarar for same avdeling eller same saksportefølje e.l.

Endringa i § 5 *tredje ledd andre punktum* inneber at Kredittilsynet får uttrykkeleg heimel til å stille vilkår for løyve til å drive oppkjøp og inndrivning av pengekrav for eiga rekning. Bakgrunnen for endringa er omtalt i punkt 7.1 ovanfor. Dei vilkåra som vert sett, må vere saklege og ikkje framstå som uforholdsmessig tyngande. Dette følgjer av allmenne forvaltningsrettslege reglar. Vilråra kan til dømes gå ut på at det krevst røynsle frå bank- eller inkassoverksemd for den som skal leie foretak som driv oppkjøp og inndrivning av pengekrav. Eit anna døme kan vere at det vert stilt krav om personleg inkassoløyve for rett til å drive oppkjøp og inndrivning av pengekrav.

Føresegna i *fjerde ledd* gir Kredittilsynet heimel til å krevje at foretak som søkjer om inkassoløyve, sluttar seg til ei nemndsordning. Kredittilsynet kan også påleggje foretak som tidlegare har fått inkassoløyve, å slutte seg til ei slik ordning.

Kredittilsynet står som utgangspunkt fritt til å vurdere i kvart ein-skild høve om det skal stillast krav om nemndstilknytning. For at nemndsordninga skal verke etter intensjonen, bør hovudregelen i praksis vere at inkassoløyve berre vert gitt til foretak som sluttar seg til ei inkassoklagenemnd. Dersom inkassoforetaka ikkje vert pålagt å slutte seg til ei nemndsordning, vil det svekke systemet og omsyna bak å innføre slike nemnder, særleg omsynet til å gi skyldnarane eit enkelt høve til å få handsama klager. Dersom Kredittilsynet stiller krav om nemndstilknytning til enkelte foretak, men ikkje til andre, krevst det saklege grunnar for forskjelshandsaminga. Dette følgjer av allmenne forvaltningsrettslege reglar.

Til § 10 andre ledd ny bokstav f

Inkassolova § 10 andre ledd listar opp kva ei betalingsoppfordring skal innehalde. Tilføyninga i bokstav f presiserer at betalingsoppfordringa skal opplyse om at skyldnaren har rett til å krevje nemndshandsaming etter § 22. Det nær-mare innhaldet i opplysningsplikta kan fastsetjast i forskrift, jf. ny § 27.

Til ny § 22 Adgang til nemndsbehandling mv.

Ifølgje *første ledd* kan organisasjonar som representerer foretak som driv inkassoverksemd, og Forbrukarrådet eller annan organisasjon som representerer skyldnarar, opprette ei eller fleire nemnder som handsamar tvistar mellom skyldnarar og foretak som driv inkassoverksemd. Føresegna inneheld ingen krav til dei organisasjonane som kan opprette nemnder, ut over at dei må representere inkassoverksemd eller skyldnarar. Paragrafen regulerer berre nemnder som er oppretta etter avtale med Forbrukarrådet eller annan organisasjon som representerer skyldnarar. Utanfor fell eventuelle klagenemnder som det einskilde inkassoforetaket sjølv har oppretta til handsaming av klager mot foretaket.

Omgrepet «inkassovirksomhet» omfattar både ervervsmessig eller stadig inndrivning av forfalne pengekrav for andre, og oppkjøp og eiga inndrivning av forfalne pengekrav, jf. inkassolova § 2 første ledd. Reglane om inkassoklagenemnd er såleis ikkje avgrensa til tradisjonell inkassoverksemd (framandin-kasso). Som «skyldnere» reknar ein både forbrukarar og andre som pliktar å betale eit pengekrav. Lovforslaget er med andre ord ikkje avgrensa til tvistar i forbrukarforhold.

Partane i nemndsavtalen kan verte samde om ei trongare avgrensing av kompetansen til nemnda enn det som følgjer av lovutkastet, til dømes at nemnda ikkje skal gjelde for foretak som driv oppkjøp og inndrivning av fordringar, eller at det berre er forbrukarar som skal ha høve til å bringe saker inn for nemnda. Det kan også avtalast at nemnda skal ha ein vidare kompetanse enn det som følgjer av lovutkastet, til dømes at all eigeninkasso som finansinstitusjonane står for, skal vere omfatta av nemndsordninga. Dei foreslåtte reglane om inkassoklagenemnd vil likevel ikkje gjelde for saker som vert handsama i medhald av ein slik utvida kompetanse.

Andre ledd føreskriv at partane kan leggje ein nemndsavtale fram for Kongen til godkjenning. Dersom Kongen godkjenner vedtektene, gjeld reglane i tredje og fjerde ledd og §§ 23 til 27 for den aktuelle nemnda. Avgjerda av om vedtektene skal godkjennast høyrer under fritt forvaltningssskjøn. Det kan stillast vilkår for godkjenninga så langt allmenne forvaltningsrettslege reglar tillét det. Det kan til dømes stillast vilkår om at nye inkassoforetak skal ha høve til å slutte seg til nemndsavtalen på same vilkår som dei eksisterande medlemmene av nemnda. Avgjerda av om vedtektene skal godkjennast er eit enkeltvedtak etter forvaltningslova.

I *tredje ledd* vert det presisert at ein skyldnar kan krevje nemndshandsaming av ein kvar tvist der nemnda er kompetent, så lenge han har sakleg interesse i å få nemnda si fråsegn i saka. Det vil vere vedtektene til nemnda som avgjer om ho er kompetent. Nemnda må i kvar einskild sak vurdere konkret om kravet til sakleg interesse er oppfylt. Ved vurderinga av om ein skyldnar har sakleg interesse i å få ei fråsegn frå nemnda, må det som utgangspunkt leggjast vekt på mykje dei same momenta som ved vurderinga av om ein part har søksmålinteresse og tilstrekkeleg sakstilknytning for å reise søksmål for ein domstol. For det første må det leggjast vekt på om det ligg føre ei reell rettsuvisse mellom partane. Ei slik rettsuvisse vil normalt vere grunna på at skyldnaren anten har teke til motmæle mot eit krav inkassator har sett fram, eller i ord eller handling har gjort gjeldande eit krav som ikkje kan sameinast med det inkassatoren hevdar. For det andre må det takast omsyn til om det ligg

føre eit aktuelt behov for ei rettsleg avklaring. Dersom den avklaringa som klagaren ber om, ikkje har forholdsvis umiddelbare, praktiske konsekvensar for partane, vil det ofte ikkje vere behov for å gi klagaren høve til å belaste nemnda med saka. Vidare kan nemnda leggje vekt på i kva grad den aktuelle saka reiser prinsipielle spørsmål som bør avklarast.

Fjerde ledd slår fast at dersom skyldnaren har pådrege seg skyldnader i eigenskap av å vere forbrukar, kan han ikkje fråskrive seg retten til å krevje nemndshandsaming. Inkassolova inneheld ingen definisjon av kven som skal reknast som forbrukar. Det er naturleg at omgrepet har same innhald her som i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtalelova) § 2 første ledd. Som forbrukar reknar ein såleis fysisk person når ikkje skyldnaden hovudsakleg er knytt til næringsverksemd.

Til ny § 23 Forholdet til de alminnelige domstoler

Det går fram av *første ledd første punktum* at ein tvist som vert handsama av ei nemnd, ikkje kan bringast inn for dei allmenne domstolane så lenge han vert handsama av nemnda. I denne perioden er tvisten litispending i høve til dei allmenne domstolane. Føresegna er ikkje til hinder for at det underliggjande hovudkravet (det kravet inkassator søker å drive inn) vert teke til handsaming ved dei allmenne domstolane, medan inkassoretslege tvistar som har oppstått i samband med inndringa av hovudkravet, er til handsaming i nemnda. I *andre punktum* er det gjort unntak frå hovudregelen om litispending: At ein tvist om inndrivingskostnader er til handsaming i ei nemnd, er ikkje til hinder for at tvisten vert brakt inn for dei allmenne domstolane saman med hovudkravet. Uttrykket «bringest inn etter tvistemålslovens regler» inneber ei tilvising til reglane i lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven), sjå særleg §§ 55 og 59. Føresegna i § 23 første ledd andre punktum gir ikkje heimel for å handsame fleire krav mot den same saksover utover det som følgjer av reglane i tvistemålslova. Ifølgje *tredje punktum* vert ein tvist rekna for å vere handsama av ei nemnd frå det tidspunktet han er komen inn til nemnda, dvs. når eit kravsmål om handsaming har kome fram til nemnda. Dette er ei presisering av når litispendingsverknaden inntreir.

Ifølgje *andre ledd* kan ei sak som er realitetshandsama av ein nemnd, førast rett inn for tingretten utan at det er nødvendig med handsaming i forlikrådet. Dette inneber at partane står fritt til å ta ut forliksklage eller å la vere. At nemnda har realitetshandsama saka, inneber at nemnda har gitt ei formell fråsegn om det som er tvistetema i saka. Utanfor fell saker som nemnda har avvist, heva eller utsett.

I dei fleste tilfella vil det vere klart kva slags sak nemnda har realitetshandsama, og som såleis kan førast direkte inn for tingretten. Har skyldnaren kravd nemndshandsaming av ein tvist som gjeld ansvaret for inndrivingskostnadene, er det t.d. på det reine at både skyldnaren og kravshavaren kan bringe ein tvist om dette inn for tingretten utan handsaming i forlikrådet. Dette gjeld sjølv om partane i tingretten vil gjere gjeldande nye rettslege eller faktiske grunnlag for sine påstandar.

I andre tilfelle kan det vere meir uklart om ei sak kan førast direkte inn for tingretten. Det kan t.d. tenkjast at nemnda har kome til at eit inkassoforetak har handla i strid med «god inkassoskikk». På bakgrunn av dette ønskjer skyldnaren å reise erstatningssak mot foretaket for å få dekt det økonomiske

tapet han er påført på grunn av foretaket sin handlemåte. Ei slik erstatnings-sak må handsamast i forliksrådet på vanleg måte. Dette er heilt klart i tilfelle der nemnda ikkje har realitetshandsama erstatningsspørsmålet. Men sjølv om nemnda har realitetshandsama dette spørsmålet, vil ikkje skyldnaren kunne bringe saka direkte inn for tingretten. Dette kjem av at nemnda sin kompetanse *etter inkassolova* er avgrensa til å handsame «forpliktelser etter denne lov» mellom skyldnarar og foretak som driv inkassoverksemd, jf. utkast til ny § 22 første ledd. Erstatningsansvaret til inkassoforetalet er ikkje ein skyldnad etter inkassolova, men følgjer av den ulovfesta skyldregelen. Dersom nemnda tek stilling til krav som ikkje har sitt grunnlag i inkassolova, inntretr ikkje retten til å føre ei sak direkte inn for tingretten.

Til ny § 24 Rapportering til Kredittilsynet

Føresegna gir inkassoklagenemndene høve til å oversende fråsegner til Kredittilsynet. Nemndene vurderer sjølve i kvar einskild sak om fråsegna skal sendast til Kredittilsynet. Departementet føreset at i alle fall grove brot på god inkassoskikk vert rapportert til Kredittilsynet. Dersom ei nemnd ikkje konsekvent oversender alle fråsegnene, bør nemnda utarbeide retningslinjer om kva fråsegner som skal oversendast.

Dei oversendte fråsegnene er undergitt Kredittilsynets teieplikt så langt det følgjer av lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.m. (kredittilsynsloven) § 7 og lov 10. februar 1967 om behandlingssaker i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 13 flg. Teieplikta er ikkje til hinder for at Kredittilsynet gir påtalemakta melding om inkassoforetak som har handla i strid med straffesanksjonerte reglar i inkassolova, jf. kredittilsynslova § 6 første ledd.

Til ny § 25 Ansvar for nemndas omkostninger

Føresegna gir nemndene høve til å krevje at inkassator betalar kostnadene til nemnda i den aktuelle saka dersom det ligg føre grove brot på kravet til god inkassoskikk, jf. inkassolova § 8. Uttrykket «grove overtredelser» skal tolkast på same måten som den tilsvarende formuleringa i inkassolova § 26 (etter forslaget § 32) første ledd bokstav b, sjå Ot.prp. nr. 2 (1987-88) s. 129 og NOU 1983: 8 s. 99. Ved vurderinga må det m.a. takast omsyn til om brotet på «god inkassoskikk» er forsettleg eller aktaust, kor stort avvik frå norma det er tale om, og kva følgjer handlinga har hatt for skyldnaren eller andre.

Formuleringa «nemndas omkostninger i den aktuelle saken» omfattar som utgangspunkt alle kostnadene ved å handsame ein klage. Føresegna bygger på ein tanke om at foretak som grovt bryt kravet til god inkassoskikk, bør bere alle kostnadene ved klagehandsaminga sjølv. Klart unødvendige kostnader kan ein likevel ikkje krevje at det innklaga inkassoforetalet skal dekkje, så sant det ikkje er foretaket som er skyld i kostnaden. Foretaket sitt ansvar er avgrensa til sakskostnadene «i den aktuelle saken». Føresegna føreset at ein relaterer kostnadene til kvar einskild sak. I forhold til enkelte kostnader, t.d. godtgjersle til nemndsmedlemmene, skaper eit slikt spesifiseringskrav ikkje noko problem. Andre kostnader kan det vere meir problematisk å knyte til kvar einskild sak, typisk eventuelle leigeutgifter og andre faste og løpande

utgifter. I slike tilfelle må det skje ei skjønsmessig vurdering av kor stor del av kostnadene som knyter seg til den aktuelle saka.

Til ny § 26 Avbrudd av foreldelse

Første punktum presiserer at foreldinga vert avbrota etter foreldingslova § 16 nr. 2 når ein tvist om eit krav som nemnda har mynde til å handsame, vert ført inn for nemnda. At avbrotet av foreldinga skjer «etter foreldelseslova § 16 nr. 2», inneber at dei allmenne reglane i foreldingslova vil gjelde også i desse tilfella, sjå særleg §§ 20 til 29.

Uttrykket «tvist om krav» skal tolkast på same måten som i foreldingslova § 16. Det inneber at føresegna om fristavbrot vil gjelde sjølv om den tvisten som vert ført inn for nemnda, ikkje omfattar alle sider av saka, jf. Ot.prp. nr. 44 (1997-98) s. 13. Det kan t.d. vere ein skyldnar som fremjar erstatningskrav mot eit inkassoforetak, og bringer tvisten inn for inkassoklagenemnda for å få avklart om foretaket har handla i strid med «god inkassoskikk», jf. inkassolova § 8. Foreldinga av erstatningskravet vil her verte avbrota, sjølv om nemnda etter lova ikkje har kompetanse til å ta stilling til om vilkåra for erstatning er oppfylt.

Den fristavbrytande verknaden inntreir berre når tvist om krav «som nemnda har myndighet til å behandle (jf. § 22 første ledd)» vert ført inn for nemnda. Etter § 22 første ledd har nemnda kompetanse til å handsame «tvister om forpliktelser etter denne loven mellom skyldnere og foretak som driver inkassovirksomhet». Ein tvist kan typisk knyte seg til omfanget av skyldnaren sitt ansvar for inndrivingskostnadene, men han kan som nemnt også gjelde inkassoforetaket sitt moglege erstatningsansvar overfor skyldnaren. I begge tilfella har det interesse å få slått fast om foretaket har opptrådt i strid med «god inkassoskikk».

Ifølgje *andre punktum* vert ikkje foreldinga av hovudkravet avbrote ved at ein tvist vert ført inn for nemnda. Føresegna er meint å ha ein klargjerande funksjon, jf. punkt 3.3 ovanfor. Uttrykket «hovedkrav» omfattar det kravet inkassator søker å drive inn, i motsetning til krav på inndrivingskostnader eller andre krav kravshavaren måtte ha overfor skyldnaren. Foreldinga av hovudkravet må avbrytast etter dei allmenne reglane i foreldingslova §§ 14 til 19.

Til ny § 27 Forskrifter

Kongen kan gi forskrifter til nærare utfylling og gjennomføring av reglane i kapittel VII om nemndshandsaming av tvistar i inkassosaker. Likeins kan Kongen i forskrift gi nærmare reglar om innhaldet i opplysningsplikta etter § 10 andre ledd bokstav f.

Til endringa i § 22 (ny § 28)

Endringa inneber at nemndsmedlemmer og andre som utfører arbeid for ei offentleg godkjent inkassoklagenemnd, har teieplikt etter dei same reglane som gjeld for inkassoforetak og deira tilsette. Uttrykket «andre som utfører arbeid for nemnda» vil typisk omfatte personar som er tilknytt nemnda sitt sekretariat.

Til endringa i § 24 (ny § 30)

Lovforslaget § 30 *fjerde ledd første punktum* slår fast at Kredittilsynet kan leggje ned forbod mot ei inkassoverksemd dersom eitt eller flere av vilkåra i § 4 og § 5 første, tredje og fjerde ledd ikkje er oppfylt for inkassoverksemd som vert driven i medhald av inkassoløyve etter § 5. Føresegna er endra for å rette opp ein inkurie, jf. punkt 7.3 ovanfor.

Kredittilsynet har såleis kompetanse til å leggje ned forbod i følgjande situasjonar:

- inkassoforetaket er ikkje registrert i Foretaksregisteret (jf. § 4 første ledd første alternativ)
- inkassoforetaket har ikkje inkassoløyve (§ 4 første ledd andre alternativ)
- inkassoforetaket tilfredsstillar ikkje suffisienskravet (§ 4 andre ledd andre og tredje punktum)
- vilkåra for foretaksløyve er ikkje oppfylt (jf. § 5 første ledd, tredje ledd og fjerde ledd).

Til endringa i § 25 første ledd bokstav c (ny § 31 første ledd bokstav c)

Det følgjer av denne føresegna at eit inkassoløyve etter § 5 kan verte inndrege dersom det er utilrådeleg å drive inkassoverksemd i medhald av løyvet fordi inkassoforetaket ikkje innan den fristen som er fastsett av Kredittilsynet, oppfyller vilkår om å slutte seg til ei nemndsordning som nemnt i § 5.

Justis- og politidepartementet

t i l r å r :

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringar i inkassolova.

Vi HARALD, Noregs Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjere vedtak til lov om endringar i inkassolova i samsvar med eit vedlagt forslag.

Forslag til lov om endringer i inkassolova

I

Lov 13. mai 1988 nr. 26 (inkassolova) vert endra slik:

§ 5 skal lyde:

Inkassobevilling til stadig og ervervsmessig å inndrive forfalte pengekrav for andre kan etter søknad gis til et foretak når:

- a) den *eller desom* faktisk leder inkassovirksomheten har inkassobevilling etter annet ledd
- b) inkassovirksomheten drives fra fast forretningssted i Norge og
- c) foretaket har stilt sikkerhet som nevnt i § 29.

Inkassobevilling etter første ledd bokstav a gis etter søknad til personer som anses skikket til å være faktisk leder for foretak som stadig og ervervsmessig inndriver forfalte pengekrav for andre og dessuten

- a) godtgjør å ha minst tre års praktisk erfaring med inndrivning av pengekrav i løpet av de siste 10 år og
- b) fremlegger politiattest og for øvrig godtgjør å ha hederligandel. Foretaket skal opplyse til Kredittilsynet om skifte av leder.

Bevilling til å drive oppkjøp og inndrivning av forfalte pengekrav for egen regning kan bare gis foretak som drives fra et fast forretningssted i Norge, og som faktisk ledes av en *eller flere personer* som kan fremlegge politiattest, og for øvrig godtgjør å ha hederligandel. *Det kan settes vilkår for bevillingen.* Foretaket skal opplyse til Kredittilsynet om skifte av leder.

Kredittilsynet kan som vilkår for inkassobevilling etter første ledd stille krav om at foretaket slutter seg til en nemndsordning som nevnt i § 22. Kredittilsynet kan også stille slike vilkår til foretak som tidligere er gitt bevilling.

Kongen kan gi utfyllende forskrifter om vilkårene for tildeling av inkassobevilling.

I § 6 første ledd andre punktum vert tilvisinga til § 24 tredje ledd endra til § 30 tredje ledd.

I § 9 andre ledd og § 19 første ledd vert parentesane endra til sluttparentesar.

§ 10 andre ledd skal lyde:

Betalingsoppfordringen skal *angi*

- a) fordringshaverens *navn*,
- b) hva kravet *gjelder*,
- c) kravets størrelse med særskilt angivelse av hovedkrav og tilleggskrav som krav på forsinkelsesrente og erstatning for *inndrivingskostnader*,
- d) hvilken sats for forsinkelsesrente som i tilfelle er brukt og dato det er

- e) beregnet forsinkelsesrente fra, at unnlatt betaling kan føre til ytterligere kostnader for skyldneren og til rettslig inndriving, og
- f) retten til å kreve nemndsbehandling etter § 22.

I § 17 fjerde ledd første punktum vert tilvisinga til § 24 tredje ledd endra til § 30 tredje ledd.

Kapittel VII med nye §§ 22-27 skal lyde:

Kapittel VII. Nemndsbehandling av tvister i inkassosaker

§ 22 Adgang til nemndsbehandling mv.

Gjennom avtale mellom organisasjoner som representerer foretak som driver inkassovirksomhet, og Forbrukerrådet eller annen organisasjon eller institusjon som representerer skyldnere, kan det opprettes en eller flere nemnder som behandler tvister om forpliktelser etter denne loven mellom skyldnere og foretak som driver inkassovirksomhet.

Partene kan forelegge avtalen for Kongen til godkjenning. Dersom Kongen har godkjent nemndas vedtekter, gjelder reglene i tredje og fjerde ledd og §§ 23 til 27.

En skyldner kan kreve nemndsbehandling av enhver tvist hvor nemnda er kompetent, hvis skyldneren har saklig interesse i å få nemndas uttalelse i saken.

Dersom skyldneren har pådratt seg forpliktelsen i egenskap av å være forbruker, kan skyldneren ikke fraskrive seg adgangen til å kreve nemndsbehandling.

§ 23 Forholdet til de alminnelige domstoler

Så lenge en tvist er til behandling i nemnda kan den ikke bringes inn til behandling for de alminnelige domstolene. Gjelder tvisten fordringshaverens krav på å få dekket kostnadene ved inndrivingen, kan den likevel bringes inn etter tvistemålslovens regler til behandling for de alminnelige domstolene sammen med hovedkravet. En tvist anses for å være til behandling fra det tidspunktet begjæringen om klagebehandling er kommet inn til nemnda.

En sak som nemnda har realitetsbehandlet, kan bringes direkte inn for tingretten.

§ 24 Rapportering til Kredittilsynet

Nemndene kan oversende uttalelser til Kredittilsynet.

§ 25 Ansvar for nemndas omkostninger

Ved grove overtredelser av kravet til god inkassoskikk i § 8 kan nemnda pålegge inkassator å betale nemndas omkostninger i den aktuelle saken.

§ 26 Avbrudd av foreldelse

Foreldelse avbrytes etter foreldelsesloven § 16 nr. 2 når tvist om krav som nemnda har myndighet til å behandle (jf. § 22 første ledd), bringes inn til avgjø-

relse for nemnda. Foreldelsen av hovedkravet blir ikke avbrutt ved at en tvist bringes inn for nemnda.

§ 27 Forskrifter

Kongen kan gi forskrifter til nærmere utfylling og gjennomføring av reglene i dette kapitlet, samt bestemmelsen i § 10 andre ledd bokstav f.

Noverande kapittel VII vert kapittel VIII.

§ 22 blir ny § 28. Første ledd første punktum vert endra slik:

En inkassator, dennes ansatte og andre hjelpere, og medlemmene av nemnd etter § 22 og andre som utfører arbeid for nemnda, har plikt til å bevare taushet overfor uvedkommende om det de i forbindelse med virksomheten får vite om noens personlige forhold eller drifts- og forretningsforhold.

§ 24 blir ny § 30 og vert endra slik:

Andre ledd skal lyde:

Kredittilsynet tildeler og inndrar inkassobevillinger, jf. §§ 5 og 31.

Fjerde ledd første punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan nedlegge forbud mot inkassovirksomheten dersom ett eller flere av vilkårene i § 4 og § 5 første, tredje og fjerde ledd ikke er oppfylt for inkassovirksomhet som drives i medhold av inkassobevilling etter § 5.

§ 25 blir ny § 31 og skal lyde:

En inkassobevilling etter § 5 kan inndras dersom det finnes utilrådelig å la inkassovirksomhet drives i medhold av bevillingen *fordi*

- a) bevillingshaveren ikke har overholdt sine plikter etter § 6,**
- b) vilkårene for å tildele bevillingen ikke lenger er til stede,**
- c) inkassoforetaket ikke innen den frist som er fastsatt av tilsynsmyndigheten, oppfyller vilkår om å tilslutte seg nemndsordning som nevnt i § 5, eller**
- d) det foreligger andre særlige grunner.**

§ 26 blir ny § 32. Første ledd vert endra slik:

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder, eller begge deler, straffes den som forsettlig overtrer eller medvirker til overtredelse av

- a) §§ 4, 5, 6, 28, forskrifter i medhold av §§ 6 eller 20, pålegg i medhold av § 30 tredje ledd eller forbud i medhold av § 30 fjerde ledd, eller**
- b) §§ 8, 9, 10 eller 11, forutsatt at disse bestemmelsene er overtrådt gjentatte ganger eller at overtredelsen er grov.**

Noverande kapittel VIII vert nytt kapittel IX og §§ 27-29 blir nye §§ 33-35.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

